

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Možnosti využití kynologie při provádění záchranných
prací**

Autor práce: Aneta Štroblová

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: prezenční

Vedoucí práce: PhDr. Štěpán Kavan, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2024

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Aneta Štroblová

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Prezenční

Místo studia: České Budějovice

Název bakalářské práce: Možnosti využití kynologie při provádění záchranných prací

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Possibilities of Using Cynology in Rescue Work

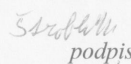
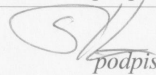
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, včetně titulů): PhDr. Štěpán Kavan, Ph.D.

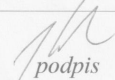
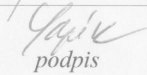
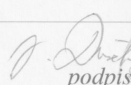
Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): březen 2024

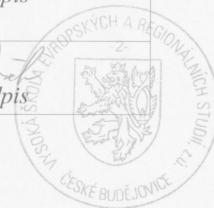
Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem bakalářské práce bude zkoumat názory vybraných kynologů na současně možnosti přípravy a výcviku psa v oblasti záchrannářského systému. Vedlejším cílem bude charakteristika záchrannářské kynologie v integrovaném záchranném systému.

Student: Aneta Štroblová	25.4.2023 datum	 podpis
Vedoucí práce: PhDr. Štěpán Kavan, Ph.D.	25.4.2023 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	23.5.2023 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	23.5.2023 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	20.5.2023 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiatů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce PhDr. Štěpánu Kavanovi, Ph.D., za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

ŠTROBLOVÁ, A. Možnosti využití kynologie při provádění záchranných prací: bakalářská práce. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií 2024. 77 s. Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Štěpán Kavan, Ph.D.

Klíčová slova: Kynologie, záchranná kynologie, integrovaný záchranný systém, výběr štěněte, výchova psa a záchranářský pes.

Bakalářská práce pojednává o problematice kynologie při provádění záchranných prací a snaží se seznámit s pojmy, které souvisí s vybraným tématem. Práce je rozdělena na dvě části na teoretickou a praktickou. Teoretická část se zabývá historií kynologie. Dále byly v rámci teoretické části práce uvedeny metody k výběru štěněte, přístupy a okolnosti k výchově, výcviku a dovednostem záchranářského psa.

V praktické části bakalářská práce zkoumá přístupy kynologů na současné možnosti přípravy a výcviku psa v oblasti záchranářského systému, pomocí rozhovoru.

Hlavním cílem bakalářské práce bude zkoumat názory vybraných kynologů na současné možnosti přípravy a výcviku psa v oblasti záchranářského systému. Cíl byl ověřen pomocí rozhovorů, z nichž vyplynulo, že názor dotazovaných se může lišit. Nejvíce záleží, že výcvik se různí podle odbornosti psa. Teoretická část bakalářské práce je doplněna praktickou částí, kde hlavní metodou na zpracování je kvantitativní metoda, která je zastoupena řízeným rozhovorem. Rozhovor byl veden s odborníky z řad kynologie převážně z řad záchranářské kynologie.

ABSTRACT

ŠTROBLOVÁ, A. Possibilities of Using Cynology in Rescue Work: Bachelor Thesis. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2024. 77 pgs. Supervisor: PhDr. Štěpán Kavan, Ph.D.

Key words: Cynology, rescue cynology, integrated rescue system, choosing a puppy, dog training and rescue dog.

This bachelor thesis discusses the issue of cynology during rescue work and tries to get acquainted with terms related to the selected topics. The work is divided into two parts: theoretical and practical. The theoretical part deals with the history of cynology. Furthermore, within the theoretical part of the work, methods for choosing a puppy, approaches and circumstances for the education, training and skills of a rescue dog were presented.

In the practical part, the bachelor thesis examines of cynologists to the current possibilities of preparing and training a dog in the field of the rescue system, using and interview.

The main goal of the bachelor's thesis will be to examine the opinions of selected cynologists on the current possibilities of preparing and training a dog in the field of rescue system. The objective was verified through interview, which revealed that the opinion of the interviewees may differ. What matters most is that training varies according to the expertise of the dog. The theoretical part of the bachelor's thesis is supplemented by a practical part, where the main processing method is represented by a controlled interview. The interview was conducted with cynology experts mainly from rescue cynology.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Základní pojmy	11
3 Kynologie a její historie	14
3.1 Služební kynologie a její historie	16
3.2 Záchranářská kynologie a její historie	20
3.2.1 Nasazení a vyrozumění kynologů	23
3.3 Vybrané organizace působící v kynologii v České republice	27
3.3.1 Hasičský záchranný sbor ČR	27
3.3.2 Urban Search and Rescue	28
3.3.3 Svaz záchranných kynologů České republiky.....	31
4 Záchranářský pes	33
4.1 Volba psa.....	33
4.2 Výběr štěněte.....	34
4.3 Výchova a výcvik psa	35
4.4 Metody výcviku psa.....	39
4.5 Výcvik.....	40
5 Vlastní šetření	41
5.1 Vyhodnocení vlastního šetření	42
6 Diskuze	48
Závěr	51
Seznam použitých zdrojů	53
Seznam zkratk.....	57
Seznam tabulek a grafů	59
Seznam příloh.....	60
Přílohy.....	61

Úvod

V dnešní době se setkáváme s mnoha situacemi, kdy je kladen důraz na různé situace, které vyžadují rychlou a efektivní záchrannou operaci. Přihlíží se hlavně k moderní záchranné technice, nezastupitelný přínos má i kynologie. Kynologií se rozumí nauka o psech, představuje nejdůležitější prvek v oblasti záchranných prací. Díky tomu poskytuje a přináší věrné a oddané společníky, ale také specializované a školené partnery pro záchranné operace. Kynolog je profesionál, ale i dobrovolník, který vykonává záchrannou činnost, jako je hledání pohřešovaných osob v terénu, hledání osob zavalených v sutinách, pod lavinou, nebo hledání utonulých. Dále se tak nazývají i cvičitelé a chovatelé, kteří projdou základním výcvikem jako je výcvik poslušnosti, obrany a další.

Člověk a pes je nerozlučná dvojice. Pes může být člen domácnosti, domácí mazlíček, ale i záchranář, který pomáhá zachraňovat lidské životy. V lidské společnosti je nenahraditelný společník. Na záchranu lidských životů je dnes kladen velký důraz, psi se svými jedinečnými smysly a schopnostmi pomáhají při hledání pohřešovaných osob v terénu, nebo při hledání pohřešovaných a obětí při živelných pohromách. Každý pes potřebuje svého pána, který ze štěněte dokáže vycvičit záchranářského psa. Spolu prochází řadou zkoušek, než se stanou záchranáři.

Možnosti využití kynologie jsou neocenitelné. Psi jsou vybaveni výjimečným smyslovým aparátem, díky němuž jsou nepostradatelným přínosem pro členy záchranných týmů po celém světě. Pomáhají od pátrání po pohřešovaných osobách po lokalizaci obětí v troskách, sutinách nebo pod vrstvami sněhu. Kynologie nabízí různé metody, které zvyšují šanci na úspěšnou záchrannou operaci a nalezení obětí. Otevírá nové perspektivy pro výkonné a šetrné záchranné operace.

Práce se zabývá záchranářskou kynologií, zaměří se na klíčové aspekty využití kynologie při záchranných pracích. Prozkoumá výcviky a schopnosti, které z psů dělají nenahraditelné společníky při provádění obtížných situací, od nalezení pohřešovaných osob až po detekci záchranných bodů v nepřístupných oblastech.

Při pohledu na vývoj záchranných technologií, se klade důraz na roli pevného pouta mezi psovodem a jeho psem. Mezi nimi je důvěra, vzájemné porozumění a spolupráce, která tvoří základ pro úspěšné provedení záchranných akcí. Tato éra kynologie otevírá

nové oblasti lidské spolupráce se zvířaty, přičemž společným cílem je poskytnout velmi rychlou a efektivní pomoc v krizových situacích. Kynologii se věnuje stále více dobrovolných organizací, proto to v dnešní době není jen záležitostí složek integrovaného záchranného systému. Díky tomu se pohřešování, zasypaní lidé mohou najít v co nejkratším čase.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem bakalářské práce bude zkoumat názory vybraných kynologů na současné možnosti přípravy a výcviku psa v oblasti záchranného systému. Vedlejším cílem bude charakteristika záchranné kynologie v integrovaném záchranném systému.

V bakalářské práci byla z metodologického hlediska využita rešerše, analýza, syntéza a kvalitativní metoda sběru dat pomocí rozhovoru.

Rešerše je průzkum a vyhledávání z dostupných zdrojů s cílem utřídit a vybrat pozorovaný jev.¹ Pro získání informací v bakalářské práci je hlavním zdrojem převážně studium odborné literatury v podobě knih a časopisů, dále jsou použity internetové zdroje české i zahraniční.

Analýza se snaží směřovat k pochopení podstaty a tomu, jak správně funguje celek. Toho dosahuje pomocí rozdělení složitějšího celku na jednodušší a menší části, ty pak zkoumá izolovaně. Neomezuje se jen na zdokumentování existujícího stavu. Hlavním cílem je proniknout do hloubky fungování systému a odhalit logiku.²

Rozhovor je vnímán jako jedna z nejnáročnějších ale i nejcennějších metod sběru dat. Umožňuje vniknout do hloubky všech zkoumaných problémů. Při rozhovoru se získá unikátní informace, pomůže snadněji nahlédnout do zkoumané problematiky. Je dobré, aby se tazatel zeptal dotazovaného, zda by ho mohl dodatečně kontaktovat, kdyby ho napadlo něco nového, na co se chce zeptat.³ Rozhovor bude využit v praktické části bakalářské práce.

---

¹ Knihovna PRF., Co je to rešerše. [online]. Právnická fakulta Univerzity Karlovy 2024 [cit. 2024.02.02]. Dostupné z WWW: <<https://knihovna.prf.cuni.cz/caste-dotazy/co-je-reserse>>.

² Slovník cizích slov, Pojem analýza. [online]. Web 2005-2024. [cit. 2024.02.02]. Dostupné z WWW: <<https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/analyza>>.

³ KNECHTOVÁ, Z., POKORNÁ, A., PEŠÁKOVÁ, E., DOLANOVÁ, D. *Kvalitativní výzkum*. [online]. MUNI 2019. [cit. 2024.02.02]. Dostupné z WWW: <https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/lf/js19/metodika_zp/web/pages/06-kvalitativni.html>.

2 Základní pojmy

Úvodem jsou zde vysvětleny některé základní pojmy, které se vážou ke zvolenému tématu bakalářské práce.

Integrovaný záchranný systém

IZS neboli integrovaný záchranný systém funguje za účelem, aby se efektivně řešily všechny mimořádné události. Je to státem garantovaný systém, který se zabývá koordinací záchranných operací a následné pomoci. Od roku 1993 je IZS jedním ze základních složek bezpečnosti. IZS vznikl, protože byla potřeba rychlé spolupráce Hasičského záchranného sboru České republiky, Police České republiky a zdravotních složek při řešení mimořádných situacích, jako je například řešení dopravních nehod a požárů. Spolupráce na místě zásahu existovala vždy. Ale kvůli odlišným náplním práce složek na místě, bylo potřeba fungování složek na místě zkoordinovat, aby vše probíhalo hladce a rychle.⁴ Integrovaný záchranný systém je popsán v zákoně č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a změně některých zákonů.⁵ Hlavním koordinátorem IZS je Hasičský záchranný sbor České republiky, dále jen HZS ČR. Operační a informační středisko IZS je součástí HZS ČR, při MU řídí a koordinuje nasazení sil a prostředků, které budou v dané situaci nasazeny. Strategickou úroveň koordinace zajišťují krizové orgány krajů a Ministerstvo vnitra – generální ředitelství hasičského záchranného sboru.⁶

Integrovaný záchranný systém je rozdělen na základní a ostatní složky.

Základní složky mají za povinnost rychle a nepřetržitě zasahovat na území našeho státu. Mezi základní složky IZS patří Hasičský záchranný sbor České republiky a jednotky požární ochrany v plošném pokrytí území kraje, Policie České republiky a poskytovatelé zdravotnické záchranné služby.

---

⁴ ŠPAČEK, F. *Integrovaná záchranný systém*. [online]. Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR 2024. [cit. 2024.02.02]. Dostupné z WWW: <<https://www.hzscr.cz/clanek/integrovanany-zachranny-system.aspx>>.

⁵ Zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: Sbírnka zákonů. 2000. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>>.

⁶ ŠPAČEK, F. *Integrovaná záchranný systém*. [online]. Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR 2024. [cit. 2024.02.02]. Dostupné z WWW: <<https://www.hzscr.cz/clanek/integrovanany-zachranny-system.aspx>>.

Ostatní složky působí na vyžádání, podle situace jsou povolávány k případům, které spadají pod jejich pravomoc. Mezi ně patří obecní policie, zařízení civilní obrany, neziskové organizace, vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil.⁷

Mimořádná událost

Mimořádná událost, dále jen MU, je podle zákona č. 239/2000 Sb. škodlivé působení sil a jevů, který může být vyvolaný činností člověka, přírodní katastrofou (jako je například povodeň, sesuv půdy, požár) nebo havárií (zřícení domu, dopravní nehoda). Tyto síly a jevy ohrožují život, zdraví, majetek a mohou ohrožovat i životní prostředí. Při MU se vždy vyžaduje provedení likvidačních a záchranářských prací.⁸

Kynologie

Mnoho lidí si pojem kynologie plete s výcvikem psů. To si myslí špatně, protože kynologie je věda o psech, díky tomu se zabývá zkoumáním psa jako biologického druhu. Postupem času se však slovo kynolog začalo používat pro chovatele psů, kteří se zabývají jejich výcvikem na profesionální úrovni.⁹ Laicky se dá říci, že je to nauka o psech, jejich chovu a výcviku.¹⁰

Existuje několik druhů kynologie, jako je například: služební, záchranářská, myslivecká, sportovní kynologie. A právě záchranářská kynologie je tématem práce.

Kynolog

Kynolog je odborník, který studuje psy jako živočišný druh. Může to být i osoba, která psa vidí jako domácího mazlíčka, který se výcviku psa věnuje neformálním

---

⁷ Zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: Sběrka zákonů. 2000. Dostupné z WWW: < <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>>.

⁸ Zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: Sběrka zákonů, 9. 8. 2000.

⁹ Sportovní kynologie pro psy, Wikidog.cz [online]. Wikidog.cz 2019. [cit. 2024-05-01]. Dostupné z: WWW: < <https://www.wikidog.cz/sportovni-kynologie-pro-psy>>.

¹⁰ HOROVÁ, E. *Kynologický výkladový slovník*. Praha: Ve spolupráci s Českou zemědělskou univerzitou v Praze a vzdělávacím centrem SVOPAP vydalo nakl. CanisTR, 2012. ISBN 978-80-904210- 6-6.

způsobem. Dále se takto označují i lidé, kteří se věnují psím sportům a cvičí je pro konkrétní druh sportu. Kynologové se sdružují ve federacích, brigádách.¹¹

Kynologická dvojice

Kynologická dvojice je tým, který se specializuje na vyhledávání osob pomocí čichových schopností psa, který je řádně vyškolen. V mezinárodní terminologii se dvojice nazývá K9 team. Tento tým splňuje atestační zkoušky.¹² Dvojici tvoří vždy kynolog se svým psem, pokud nemůže kynolog, nemůže ani pes a naopak. Každá dvojice si na sebe zvyká, cvičí spolu a bez sebe jsou nepoužitelní.

Kynologická skupina

Kynologická skupina se sestavuje na místě zásahu vždy z přítomných kynologů a jejich psů.¹³

---

¹¹ Kdo je to Kynolog? Kdo je to? [online]. Superia.cz 2024 [cit. 2024-01-16]. Dostupné z WWW: <[https://kdojeto.superia.cz/veda/kynolog .php](https://kdojeto.superia.cz/veda/kynolog.php)>.

¹² ŠVANDA, K. (ed.). *Metodika sutinového vyhledávání s využitím záchrannářských psů*. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2005, s. 4, ISBN 80-86640-38-8.

¹³ ŠVANDA, K. (ed.). *Metodika sutinového vyhledávání s využitím záchrannářských psů*. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2005, s. 4, ISBN 80-86640-38-8.

3 Kynologie a její historie

Pes je cenným partnerem člověka již od nepaměti. První zmínky využití psa sahají již do pravěku, ale nevíme přesně, kdy pes zdomácněl, nemáme žádné dochované materiály.¹⁴ Po zdomácnění plnil rozmanité úkoly, které byly zaměřené na ochranu osob a jejich majetku. Již v prehistorických dobách se pes využíval k ochraně lidského obydlí a k lovu, protože člověk viděl jeho ostražitost, mimořádné čichové a sluchové vlastnosti.¹⁵ Pes se stal ochráncem dobytka před nepřáteli. Při lovení pomáhal obstarat obživu pro lidské pokolení. Lidé se naučili psa využívat způsobem, že jim divokou zvěř vyhnal z úkrytu, zahnal do kouta a oni lovené zvíře mohli zabít. Díky tomu se psi stali výjimečnými společníky lidí. V dalších letech a období se pes v pracovním odvětví uplatňoval, jako cenný společník a člen domácnosti. Stal se prvním zvířetem, které bylo domestikované, ale do dnešní doby neznáme přesný postup, zda se vlk domestikoval na domácího mazlíčka sám, sledováním lidského obydlí, občasným sebráním lidského majetku, nebo jiným způsobem.

Ve středověku bylo využití psa širší. Lidé si všimli jeho schopnosti ošetřit si povrchové rány lízáním, proto ho začali využívat, aby jim také jejich modřiny, vyrážky a další zranění olízal a pomohl zahojit. V tomto ohledu se pes stal pro některé národy symbolem božstva. Začaly se vyrábět amulety a sošky v podobě psa na ochranu před zlými silami. Ale stále se využíval na hlídání dobytka a ochranu obydlí. Začali se rozlišovat dva typy psů, a to lovecké a pastýřské.¹⁶

Postupem času si vládcové začali brát psy do války. Tyto psi se od současných plemen lišili. Z historických pramenů se dá dozvědět, že váleční psi byli velcí a tažní, s mohutným tělem a silně vyvinutým chrupem. Byli vycvičeni k agresivitě, proto se dali velmi těžko ovládat. Například už staří Římané používali psi při přepadání nepřátel, jejich vozů a transportů. Lidé je oblékali do speciálního brnění, aby je chránili před nepřátelskými protiútoky. Pomáhali střežit tábor, opevnění.

V novověku se začali používat zbraně, takže se použití psů ve válkách snížilo. Raději se využívali k hlídání míst, hranic a táborů. V 16. století se výcvik psa pro válečné účely

¹⁴ KOLLER, J. *Kynologická příručka*. Praha: Naše vojsko, 2019, s.10. ISBN 978-80-206-1823-8.

¹⁵ RULC, J. *Dějiny služební kynologie: historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu*. Praha: CanisTR, 2010, s. 14-15. ISBN 978-80-904210-3-5.

¹⁶ ĎURIŠIN, V. *Systém policajnej kynologie*, Košice: Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie, 2020, s. 113-127., ISBN 978-80-8077-669-5.

zcela omezil. Znovu se začal využívat až v 17. století, kdy psi hledali obyvatele zabraných území, kteří se před dobyvateli skrývali, hlídali raněné osoby, nebo v případě potřeby pronásledovali uprchlíky a dezertéry z armády. V průběhu 19. století psi vyhledávali raněné osoby, nosili vojákům náboje, střežili tábor. Nově se začali uplatňovat jako poslové, kteří při bojích roznášejí rozkazy nižším velitelům.¹⁷

Psi se v různých dobách křížili, aby vznikla plemena, která by se hodila na konkrétní práci. Vzniklo mnoho různých plemen, každé mělo své využití podle charakteristiky, ať už se jednalo o vzhled, povahu, temperament. Začala se vytvářet první kniha, která se zabírala plemeny, jejich křížením a jaký druh práce se hodí k danému plemeni, to dalo vzniknout kynologii a dalšímu jejímu vývoji.¹⁸

Jak je zvykem, lidé, kteří se zabývají chovem a výcvikem psů, se sdružují do speciálních organizací. V minulosti vznikaly místní spolky, později národní spolky, které soustředily obyvatele do zájmové činnosti. Ve světě i u nás je nejstarším spolkem organizace, která se zabývá loveckou či mysliveckou kynologií. U nás vznikali spolky, které se zabývaly kynologií. Bohužel byly všechny řízeny z Vídně a centrálním jazykem byla němčina. První Československou organizací se stal Československý lovecký a kynologický říšský svaz, jenž vznikl v roce 1919, ale měl krátkodobou existenci.¹⁹

Počátky kynologie v Českých zemích jsou spjaty hlavně s loveckou kynologií. Podle historických pramenů založil Karel IV. na Karlštejně psinec, o psy se starali místní lovčí. Mezi 16. – 19. století bylo území České republiky oblíbené lovecké místo pro rakousko-uherskou monarchii. Psi byli vycvičeni na vysoké úrovni a měli dobrou pověst po celé Evropě.²⁰

Až v 19. století u nás začaly vznikat první kynologické organizace, jejichž činností byla hlavně myslivost. Jako první vznikl Spolek myslivců na Mělníku kolem roku 1848. Poté ho následoval Ústřední spolek pro ochranu honby a chov loveckých psů, který začal pořádat výstavu psů. Činností spolku bylo, aby každý myslivec dostal za povinnost pečovat a starat se o chov čistokrevných loveckých psů. To vyústilo k sepsání první

---

¹⁷ ĎURIŠIN, V. *Systém policajnej kynologie*, Košice: Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie, 2020, s. 113-127., ISBN 978-80-8077-669-5.

¹⁸ RULC, J. *Dějiny služební kynologie: historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu*. Praha: CanisTR, 2010, s. 14-15. ISBN 978-80-904210-3-5.

¹⁹ PROCHÁZKA, Z. *Chov psů*. Praha: Paseka, 2005. s. 258. ISBN 80-7185-768-8.

²⁰ RULC, J., ŠTAUNDINGER, J., NEVOLNÝ, P. *Dějiny československé služební kynologie*. Praha : CanisTR, 2014. s. 25 - 26. ISBN 978-80- 904210-8-0.

plemenné knihy na konci 19. století, s názvem Zemská kniha rodokmenů psů a jejich jmenný rejstřík. Na přelomu 19. a 20. století začaly vznikat nové organizace, ty se oddělovaly od myslivosti, ale spíše se zaměřovaly na chov psů, jejich rozvoj. Tímto se dá říct, že připomínají dnešní chovatelské kluby.

Jak to v historii bývá, období klidu nevydrží dlouho, přišla 1. světová válka, která zastavila vývoj kynologie neformálním způsobem. Do popředí se spíše dostalo využívání psů pro válečné účely a později i využití u četnictva. V roce 1925 vyšla publikace Československá kniha rodokmenů, stala se klíčovým dokumentem pro rozvoj kynologie na našem území. Kniha obsahovala seznam chovatelských stanic, zkušební řady a předpisy a pravidla, jak chovat a cvičit psi v Československu.²¹

3.1 Služební kynologie a její historie

Zařazení prvního domestikovaného psa do bezpečnostní služby se udála v Evropě, při vývoji policejních služeb. První případy využití služebních psů, které máme historicky zaznamenané, jsou z 18. století z Německa. Zde psi byli cvičeni a chováni, aby posloužili u četnictva, u policejní praxe nebo u pohraniční policie.²²

V Rakousku - Uhersku se používání psa u četnictva objevila až na začátku 19. století, kde nejprve zakladatel kriminalistiky Hans Gross ve svých knihách píše, že dobře vycvičený pes by byl výborným přínosem a pomocníkem policie a četnictva. Navrhuje jeho zařazení do policejního vyšetřování, jelikož předpokládá, že dobře vycvičený pes by mohl tichým vrčením upozornit pána na hrozící nebezpečí a neprozradit místo, kde se nachází štekotem. Dále by měl umět zůstat čekat na místě, kde mu pán řekne, naučit ho vrátit se zpět na stanici, v případě kdyby nemohl najít pána, nebo se pánovi něco stalo, měl by umět hledat nezvěstné osoby. Bohužel to rakouskou správou bylo považováno za velké břemeno a návrh byl zamítnutý.²³

Další, kdo chtěl zavést psy do služební kynologie, byl Theodor Rooter. Koupil si dva psy za vlastní úspory a cvičil je podle svého mínění. Jeho plán byl hned na začátku také zamítnut, protože dle předpisu, kterým se četníci řídili, nesměli mít ve službě psa.

²¹ RULC, J. *Dějiny služební kynologie: historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu*. Praha: CanisTR, 2010, s. 24. ISBN 978-80-904210-3-5.

²² RULC, J. *Dějiny služební kynologie: historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu*. Praha: CanisTR, 2010. s. 27-31. ISBN 978-80-904210-3-5.

²³ ĎURIŠIN, V. *Systém policajnej kynologie*, Košice: Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie, 2020, s. 139-143., ISBN 978-80-8077-669-5.

Rooter se nenechal odradit a po ukázkách a několika úspěšných pátracích akcích se nápad začal znovu zvažovat a v roce 1909 bylo přijato využití psa pro specifické potřeby²⁴, převážně v pátrací službě při sledování pachové stopy zločince.²⁵

Ve stejném roce vzniká spolek, kde četníci cvičí své služební psy. Spolek nebyl řízen státem, protože stát stále nechtěl povolit zavedení psů u četnictva. Nakonec povolil vstoupit četníkům do spolku, pokud nevzniknou velké materiální oběti. Až o rok později v roce 1910 ministerstvo zeměbrany povolilo přiřadit psy k bezpečnostním složkám na zkoušku. Do té doby byl pes u četníka jen jako doprovod nebo hlídací atribut. Po přiřazení psa do služby se začal využívat ke stopování. Hlavním úkolem psa se stala pátrací služba, použití psa proti člověku bylo vyloučené.²⁶ Tito psi byli cvičeni ve výcvikovém středisku v Praze a poté v Písku, cvičitelé se stali instruktory, kteří se vyučili v Německu, dbalo se na to, aby byla metoda výcviku jednotná.²⁷ V Písku se řídil výcvik psů, v roce 1915 se zde zřídil psinec pro chov a výcvik vlastních štěňat, aby četníci mohli plnit svoje hlavní úkoly. Vydáním prvních monografií o výcviku psa, zřízení chovatelské stanice se vytvořil základ pro policejní kynologii.²⁸

V roce 1917 ministerstvo povolilo brát s sebou psa do výkonu služby. První zkoušky se konaly v roce 1921 pod záštitou Klubu pěstitelů policejních a ušlechtilých psů. To dalo podnět k vytvoření zkušebního řádu pro výcvik policejních psů, který v roce 1922 ministerstvo přijalo. V řádu bylo stanoveno, že jakýkoliv pes, který bude využit ve službě, musí nejprve splnit zkoušku před komisí. Po tomto rozhodnutí se začaly pořádat kurzy pro výcvik služebních psů pro potřeby četnictva. Vždy ke každému rajónu měl být přidělen jeden služební pes a výcvik měl být financován ze státního rozpočtu. Další výcvikové středisko bylo vybudováno v Pyšelích, kde se cvičili i psi pro státní policii a později i pro Ochranu československých státních drah a pro Finanční stráž.

---

²⁴ RULC, J. *Dějiny služební kynologie: historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu*. Praha: CanisTR, 2010. s. 27-31. ISBN 978-80-904210-3-5.

²⁵ ĎURIŠIN, V. *Systém policajnej kynologie*, Košice: Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie, 2020, s. 127., ISBN 978-80-8077-669-5.

²⁶ RULC, J. *Dějiny služební kynologie: historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu*. Praha: CanisTR, 2010. s. 27-31. ISBN 978-80-904210-3-5.

²⁷ HARTL, K. *Člověk a pes*. Praha: naše vojsko, 1986. s. 12. ISBN 28-037-86.

²⁸ ĎURIŠIN, V. *Systém policajnej kynologie*, Košice: Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie, 2020, s. 127-148., ISBN 978-80-8077-669-5.

Psi se i nadále využívali pro vojenské účely, v roce 1920 se vytvořila škola pro výcvik vojenských psů v Kostelci nad Orlicí. Zde byly provizorní kasárny pro 100 vojáků. Zde se cvičili psi pro sanitární, tažné a spojovací práce s využitím pro vedení vojenských operací. Součástí školy byla i veterinární ošetřovna a chovatelská stanice. Tato škola se stala součástí 3. hraničářského pluku a byla podřízena Ministerstvu obrany. Sanitární psi byli v armádě důležití, jejich výcviku se začaly věnovat všechny armády, protože se hledání zraněných vojáků v 1. světové válce velmi vyplatilo. Sanitární psi se cvičili, aby svého psovoda přivedl ke zraněné osobě. Prováděli to tím, že když našli zraněného člověka, vzali do tlamy takzvanou „nálezkou“, kterou měli na krku připnutý k obojku, vrátili se k psovodovi a toho navedli ke zraněné osobě. Tento výcvik byl zrušen na přelomu roků 1932-1933, protože se lidé začali zaměřovat na manévrovací způsoby války, tedy především pomocí tanků a motorových vozidel. To způsobilo zrušení školy výcviku psů.

V roce 1928 bylo založeno Ústřední četnické pátrací oddělení, jež využívalo pachové práce psů při hledání a pronásledování pachatelů jakékoliv trestné činnosti, nasazovali se předtím, než se použila zbraň.²⁹ Pro tato oddělení byly pořizovány četnické pátrací stanice, které později začaly fungovat jako samostatné útvary a spadaly pod Ústřední četnické pátrací oddělení. K nim byly zřizovány pohraniční kontroly a četnické pohotovostní oddíly.³⁰ Na konci 30. let 20. století se služební psi přidělovali podle potřeby policejních a pátracích stanic. Nejprve se psi se svými psovody začali přidělovat na stanice poblíž železničního spojení. Takto se přidělovali hlavně kvůli důležitosti železničnímu spojení. Psi se na místo činu přepravovali pomocí motorek s postranním vozíkem, nebo služebním autem, když ani jeden z těchto dopravních prostředků nebyl volný, využíval psovod se svým psem vlak, proto bylo důležité být poblíž vlakového spojení.

Tito psi se uplatňovali při vyšetřování trestných činů a využívali se jejich pachové stopy, při pátrání po lupičských bandách, zlodějích. Pokud pes někoho označil, mohla být u něj vykonána osobní a domovní prohlídka, podezřelá osoba označená psem mohla být zatčena. Vždy se k důkazům označení psa musely najít další důkazy. Nálezy psů a jejich psovodů byly brány jen jako nepřímí důkaz. Psovod u soudu figuroval jako

---

²⁹ ĎURIŠIN, V. *Systém policajnej kynologie*, Košice: Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie, 2020, s. 127., ISBN 978-80-8077-669-5.

³⁰ RULC, J. *Dějiny služební kynologie: historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu*. Praha: CanisTR, 2010. s. 91-98. ISBN 978-80-904210-3-5.

svědek. Četníci využívali kromě služebních psů i soukromé ochranné psy, kteří sloužili na ochranu svého pána před útoky cizích lidí při patrolách/prohlídkách. Ochranní soukromí psi se začali používat i v pátrání, pokud je tak psovodi chtěli využívat, museli s nimi projít kurzem v Pyšelích. Tito ochranní psi sloužili se svým psovodem na hlídkách. Povolení chodit v práci se psem dával velitel stanice, který rozhodoval podle situace na jejich území, zda se jim pes bude hodit, nebo je v nedaleké četnické stanici a lepší bude si ho vyžádat podle situace. V průběhu druhé světové války bylo využívání služebních psů zredukováno. Po jejím skončení v roce 1945 se služební psi vrátili k používání ozbrojenými a jinými složkami. V roce 1951 se služební psi stali součástí Pohraniční stráže.³¹

Služební psi se rozšířili i do Finanční stráže, zde se začali používat kolem roku 1935. Nejprve se povolil vodit pes do služby na vodítku a s košem, ale situace se postupně zlepšovala. O rok dříve se pokusili psy zavést do Finanční stráže v Bratislavě, příslušníci sboru neměli potřebný výcvik se psy, proto stráž cvičila se psy metodou pokus – omyl. To jim ze začátku moc nešlo, zkoušeli pomocí metody, že pes nadběhne utečenci a zepředu na něj skočí, stala se nehoda, utečenec použil na psa nůž, když na něj pes skočil. V roce 1935 se poprvé vyhlásil kurz pro Finanční stráž v Pyšelích, kterého se účastnili i strážci z Bratislavy. Vlastní výcvikové středisko si zřídilo až o deset let později na Moravě.

Psi sloužili u Československých drah, jejich psovodi sloužili u Ozbrojených stráží oddělení železniční, označovali se „osožáci“. První zkušenosti nabrali na kurzu v roce 1935 v Pyšelích. V letech 1936-1939 existovala stráž obrany, která se skládala z některých příslušníků četníků, Finanční stráže a ze státní policie. V případě nebezpečí byli povoláni jako záložníci.³²

V 60. letech 20. století je česká kynologie známá i po světě, proto je v roce 1961 požádána o pomoc na přípravu výcvikových středisek a chovných stanic na Kubě. Služební psi byli vycvičeni v chovatelské stanici (dále jen CHS) služebních psů v Prackovicích nad Labem, tato stanice funguje dodnes. Ale nejvýznamnější CHS byla v Domažlicích, zde funguje od roku 1962 a skončila někdy před cca 10 lety. Ze začátku

---

³¹ RULC, J., ŠTAUDINGER, J., NEVOLNÝ, P. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. 1. vyd. Praha: CanisTR, 2014, s. 30 - 424. ISBN 978-80- 904210-8-0.

³² ĎURIŠIN, V. *Systém policajnej kynologie*, Košice: Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie, 2020, s. 150-171., ISBN 978-80-8077-669-5.

byla využívána pro potřeby Pohraniční stráže. V Domažlicích se vycvičilo zhruba ¾ služebních psů, zaměřovali se zde především na Německé ovčáky. Pro policejní účely dodnes zůstala stanice v Prackovicích. Kvůli rozšiřování kynologie nastala potřeba vybudování nových výcvikových a chovných stanic.³³

Na konci 50. let začali spolupracovat Speciální školy pro služební psy Svazu sovětských socialistických republik a Německé demokratické republiky, společně vyvíjeli metodu pachových konzerv. V Československu začala být tato metoda využívána až v 70. letech. V roce 1977 byla publikovaná Směrnice pro využívání pachových konzerv, ale tato metoda se mohla využívat jen pro operativně pátrací prostředky. Stále to byla utajovaná metoda, nebo se snažili, aby se o ní moc nemluvalo, směrnice se odtajnila až v roce 1989 a celá metoda až půl roku poté. Metoda konzerv byla v roce 2003 přejmenovaná na metodu pachové identifikace.³⁴

3.2 Záchranářská kynologie a její historie

V dnešní době je nedílnou součástí využívání psů při záchranářských a pátracích akcí, nejvíce využívání jsou při přírodních katastrofách, hromadných nehodách. V dnešní době je nedílnou součástí využívání psů při záchranářských a pátracích akcí, nejvíce využívání jsou při přírodních katastrofách, hromadných nehodách, ale využívají se i při hledání pohřešovaných osob.

Za předchůdce dnešních záchranářských psů se dají považovat psi z kláštera na vrcholu Velkého průsmyku svatého Bernarda z Alp. Kde kolem 18. století chovali mniši bernardýny jako strážné psy. Mniši byli voláni na pomoc s hledáním cestovatelů, kteří se ztratili nebo byli zasypani lavinou. Psi je na cestě doprovázeli a mniši v nich poznali pomocníky, kteří mají výbornou orientaci ve špatných podmínkách. Dokázali mnichy nasměrovat k místu, kde se nacházely pohřešované osoby, dokonce i když byly zasypané sněhem popřípadě lavinou. Bernardýni tímto pomohli zachránit životy mnoha cestovatelům.³⁵ Hlavním důvodem, proč byli vybráni, je jejich

---

³³ RULC, J., ŠTAUDINGER, J., NEVOLNÝ, P. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. 1. vyd. Praha: CanisTR, 2014, s. 30 - 424. ISBN 978-80- 904210-8-0.

³⁴ RULC, J., ŠTAUDINGER, J., NEVOLNÝ, P. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. 1. vyd. Praha: CanisTR, 2014, s. 390 - 412. ISBN 978-80- 904210-8-0.

³⁵ NSARDA: *HISTORY OF SEARCH DOGS* [online]. National Search And Rescue Dog Association [cit. 2024.01.23]. Dostupné z WWW: <<https://www.nsarda.org.uk/search-dogs/history-of-search-dogs/>>.

odolnost ke špatnému počasí, jejich skvělý orientační smysl i v nepříznivém počasí, vytrvalost s loajalitou a nepřekonatelný čich.³⁶ Využívají se i při hledání pohřešovaných osob.

V průběhu 1. světové války byli psi velmi užiteční, vyhledávali zraněné vojáky a civilisty, kteří byli zavaleni v sutinách. Díky těmto zkušenostem byl v horských oblastech zahájen výcvik psa v hledání pohřešovaných osob v lavinách. V těchto případech se osvědčili němečtí ovčáci a stali se nenahraditelnou součástí čerstvě začínajícího oboru záchranářství.³⁷ V 50. letech minulého století proběhl velký vývoj ve výcviku záchranářské kynologie. Stále převládal výcvik psů cvičených amatéry, ale do popředí se dostávalo, že tým, který chce pomoci, musí složit zkoušku u horských záchranných složek. Začaly vznikat asociace záchranných a pátracích kynologů, kteří spolupracují při krizových situacích (dále jen KS) a jsou součástí integrovaného záchranného systému.³⁸

Označení pes – záchranář se začal používat až po skončení 2. světové války. Postupem času začali být záchranářští psi řazeni do organizací jako je například požárníci, zdravotníci, nebo byli sdruženi do vlastních spolků. Každý záchranářský pes musí projít zkoušky na psa obránáře I. stupně, tato zkouška se skládá z cviků poslušnosti a obrany, z práce na stopě. Poté složit zkoušky pro psa záchranáře, která se dělí na 3 stupně, tato zkouška v sobě obsahuje zkoušku kondice, jak reaguje na rušivé podměty, zkoušky poslušnosti, pachové práce a hlavně vyhledávání osob. Každý stupeň zkoušky psa na záchranáře je těžší a těžší, v I. stupni hledá osoby v troskách nad zemí, v tmavých prostorech, poslušnost. Ve II. stupni musí do 20 minut označit dva figuranty, kteří se ukrývají v úkrytech pod zemí, hledání mají ztížené pachovými rušivými stopy a hlasitými zvuky. A III. stupeň je nejtěžší, musí najít 3 figuranty.

Pokud je potřeba, aby pes změnil majitele, z důvodu úmrtí psovoda, pes ztrácí všechny osvědčení z výcviku a všechny zkoušky. Jakékoliv zkoušky si s novým psovodem může znovu udělat a získat osvědčení na psa záchranáře.³⁹

---

³⁶ ŠTĚPÁNSKÝ, K. *Služební a pracovní plemena psů*. [Praha]: Státní zemědělské nakladatelství, 1974. s. 114. ISBN 07-041-74.

³⁷ MAKEŠ, V. *Vyhledávání osob kynologickými pátracími týmy*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2009. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). s. 2 ISBN 978-80-7385-065-4.

³⁸ *History of search and rescue dogs* [online]. Flowmedia, 2018 [cit. 2024.01.23]. Dostupné z WWW: <<https://friendsanimals.com/blog/articles/1271-history-of-search-and-rescue-dogs>>.

³⁹ BAUMANN, D. *Výchova a výcvik psů*. Bratislava: Aktuell, 1994. s. 167-168- ISBN 80-88733-17-0.

- **První československá brigáda**

V roce 1965 postihlo Chilské hornické město El Cobre zemětřesení. Kvůli otřesům byla zničena přehrada, která zasypala město, pod jejími troskami zemřelo několik stovek lidí.⁴⁰ Tato událost se stala dominantním impulsem pro vznik záchranných brigád. Zásahu na tom měl pejsek, který byl vycvičen v roce 1961 panem Tomanem. Český emigrant Toman v Holandsku pomohl založit záchrannou brigádu psů a sepsal vlastní metodiku. Podle té metodiky vycvičili dva psy. V roce 1963 pomáhali v Peru a v roce 1965 pomáhali v Chile najít zavalené oběti. Zpráva o hrdinných psech obletěla celý svět a díky tomu začali vznikat kynologické brigády po celém světě.⁴¹

V Československu byla v roce 1968 na jeden rok založena I. československá záchranná brigáda v Příbrami.⁴² Úkolem záchranné brigády bylo dohlížet na horníky uranových dolů. Po roce týmy složily zkoušky v Amsterdamu. I přes takto krátké trvání byly položeny základy pro záchrannou kynologii u nás. V dalších letech proběhly další pokusy o vznik dalších kynologických brigád.⁴³

- **Druhá záchranná brigáda**

V roce 1972 v Českém Krumlově vznikla druhá kynologická brigáda, kde se cvičili němečtí ovčáci a jeden boxer. Po pěti letech výcviku složili úspěšně záchranné zkoušky. Byly to historicky první zkoušky, které byly pořádány v Českém Krumlově.⁴⁴ Tato brigáda postupem času začala mít podporu organizací jako je například: Československý červený kříž, Svazarm, Český kynologický svaz. V revolučním roce 1989 byla II. záchranná brigáda integrována do Svazu záchranných brigád kynologů.⁴⁵

---

⁴⁰ SEDLÁK, J. *Brácha pes: v běhu života od prostého kamarádství k zachránci člověka*. České Budějovice: Jihočeská záchranná brigáda, 2006.

⁴¹ MAKEŠ, V. *Vyhledávání osob kynologickými pátracími týmy*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2009. Spektrum. s. 2. ISBN 978-80-7385-065-4.

⁴² ŠABATOVÁ H. *Záchranná kynologie - Svaz záchranných brigád kynologů ČR*. In: Hasičský záchranný sbor ČR [online]. Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2017. [cit. 04. 02. 2024]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/casopis-112-rocnik-xiv-cislo-6-2015.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>

⁴³ RULC, J. *Dějiny služební kynologie: historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu*. Praha: CanisTR, 2010. ISBN 978-80-904210-8-0. Str. 84.

⁴⁴ SZBK ČR: *Začátky záchranné kynologie v Čechách* [online]. [cit. 2024.01.24]. Dostupné z WWW: <<https://www.zachranari.cz/zacatky-zachranarske-kynologie-v-cechach> 40.html?mobil=0>.

⁴⁵ RULC, J. *Dějiny služební kynologie: historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu*. Praha: CanisTR, 2010. s. 84. ISBN 978-80-904210-3-5.

Od té doby se výcvik psů rychle rozšířil a dosáhl velkého zlepšení ve kvalitě a stále se posouval dál. Stal se součástí mezinárodní spolupráce a čeští psi se stali uznávanými. Ve světě jsou bráni jako součást světové špičky v oblasti záchranného výcviku. To potvrzují svými výkony při nasazení v praxi. Úspěšní jsou u nás i v zahraničí. Čeští psi se svými psovody zaznamenali nejúspěšnější výpravu ze všech států při mezinárodní záchranné operaci v roce 1999 v Turecku a v Taiwanu. Později nechyběli ani v Řecku, Indii nebo v Íránu.⁴⁶

Záchranná kynologie spadá pod obor kynologie. Zabývá se výcvikem psa a jeho psovoda k hledáním osob v sutinách, lavinách. Psovod a pes tvoří důležitou dvojici, která může spolupracovat jenom spolu. Pokud nemůže pes, psovod si nemůže půjčit jiného psa, nemůže fungovat ani to, když nemůže psovod. Jeho psa nemůže použít jiný psovod.⁴⁷

V IZS se nejprve využívaly kynologické organizace, jako například Svaz záchranných brigád kynologů. V dnešní době se záchranná kynologie řeší v rámci IZS, především se využívají zdroje z jiných složek, kteří se kynologií převážně zabývají, popřípadě požádají o pomoc kynologa amatéra. Každý kynolog skládá zkoušku a atestaci u Ministerstva vnitra, s hlavním oborem na sutinové, plošné vyhledávání, nebo mezinárodní záchranné operace. Do IZS jsou kynologové vybíráni ze skupin profesionálních kynologů z řad HZS ČR, Policie ČR nebo dobrovolníci z neziskových organizací, kteří jsou k pomoci vyzváni.⁴⁸

3.2.1 Nasazení a vyrozumění kynologů

Hlavním úkolem kynologické skupiny je vyhledávání živých osob, které jsou zasypány v sutinách a troskách, jsou někde uvězněny po dopravních haváriích, nebo jsou spadlé v nepřístupných místech, jako je například jáma, šachta. Proto, aby se mohla nasadit kynologická skupina, musí být podezření, že se ve zříceném objektu vyskytuje osoba nebo více osob, jejichž pozice nelze běžnými prostředky určit. Nebo pokud nelze vyloučit, že se ve zříceném objektu nevyskytují žádné osoby.

---

⁴⁶ SZBK ČR: Začátky záchranné kynologie v Čechách [online]. [cit. 2024.01.24]. Dostupné z WWW: <<https://www.zachranari.cz/zacatky-zachranarske-kynologie-v-cechach> 40.html?mobil=0>.

⁴⁷ Integrovaný záchranný systém hzscr.cz [online]. 2009 [cit. 2024.02.07]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/kynologie-v-integrovanem-zachrannem-systemu>

⁴⁸ Integrovaný záchranný systém hzscr.cz [online]. 2009 [cit. 2024.02.07]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/kynologie-v-integrovanem-zachrannem-systemu>

Kynologové se svolávají pomocí Operačního a informačního střediska Ministerstva vnitra – generálního ředitelství HZS ČR (dále jen OPIS). Vybírají se podle platného seznamu atestovaných kynologů z atestací S – sutiny, vyhledávání lidí ze sutin, nebo z kynologů atestovaných pro mezinárodní záchranné operace. Kontaktování probíhá ve 2 fázích:

Vyrozumění - vyrozumí se členové pomocí OPISu o vzniku mimořádné události, která možná bude vyžadovat pomoc atestované kynologické skupiny. Toto vyrozumění pošle OPIS vedoucímu složky IZS, nebo přímo atestovanému kynologovi, který to nahlásí svému veliteli.

Vyžádání – vyžádají se členové kynologické skupiny k zásahu. Půjdou s jednotkou, která má za úkol provést záchranné a likvidační práce. Kynolog se vyžádá prostřednictvím OPISu k rukám velitele složky IZS, nebo opět přímo kynologovi, který musí velitele o vyžádání informovat. Vyžádání může být první, nemusí být oznámeno vyrozuměním.⁴⁹

Poté, co kynolog dostane sdělení o nasazení, odpoví, zda on a jeho pes jsou schopni účastnit se nasazení po zdravotní stránce, zda jsou schopni okamžité dostupnosti, či nepotřebují doplnit nějaké očkování. V případě mezinárodních operací se zjistí, na jak dlouho může vycestovat (minimum je aspoň na jeden týden) a zda má platný cestovní pas. Dále kynolog sdělí, kde má být vyzvednut, nebo že se na místo srazu dopraví sám. Doba na sbalení a přípravu k odjezdu by neměla přesáhnout 30 minut, ale může se prodloužit, pokud kynolog musí odejít ze zaměstnání domů. Pokud kynolog pracuje v jiném zaměstnání a přijde mu z oznámení o nasazení a on jej přijme, musí mu zaměstnavatel poskytnout pracovní volno v nezbytném rozsahu a poskytnout mu náhradu mzdy ve výši průměrného výdělku.

Kynologická skupina se na místo zásahu přepravuje pomocí prostředků HZS ČR, většinou vozy vybavené modrými majáky a sirénou. To jim umožní rychlý a bezpečný příjezd. Při mezinárodních operacích se na místo zásahu dopravují pomocí vrtulníku nebo letadla. Výjimečně se kynologická dvojice přepravuje soukromým vozidlem, ale to jen za podmínky, které mají stanovené v dohodě o spolupráci. Měla by být krátká

---

⁴⁹ ŠVANDA, K. (ed.). *Metodika sutinového vyhledávání s využitím záchranných psů*. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2005. s. 5 – 10., ISBN 80-86640-38-8.

dojezdová vzdálenost. Při letecké přepravě je pes přepravován v přepravném kotci, pokud pilot nestanoví jinak.

Při každém příjezdu kynologa na místo zásahu se každý kynolog přihlásí u velitele zásahu nebo štábu velitele zásahu. Každý velitel zásahu má na sobě vestu s označením „Velitele zásahu“. Kynolog se prokáže průkazem kynologického atestu. Z přítomných kynologů na místě zásahu se vybere vedoucí kynologické skupiny. Vedoucím kynologem se zpravidla stává kynolog ze složky IZS a pokud ve skupině není kynolog ze složky IZS, vybere se nejzkušenější kynolog skupiny. Je to on, kdo komunikuje s velitelem zásahu nebo s jeho zástupcem. V hlavním štábu předá informace o počtu kynologů a psů. K tomu si vyžádá doplňující informace o situaci, o hrozících nebezpečích, počet pohřešovaných osob a typová místa, kde by se mohli pohřešované osoby nacházet. Stanoví si požadavky na vyklizení prostoru, zkropení sutin. Sestaví se postup při záchranných operacích a spolupráce zasahujících jednotek.

Ke skupině kynologů velitel zásahu přidělí hasiče, aby se mohli bezpečně pohybovat na místě zásahu, a dá jim potřebné dovybavení k pohybu. Kynologická skupina je nasazena až po likvidaci bezprostředních nebezpečí, mezi něž patří požár, únik plynu, nebezpečí elektrického napětí.⁵⁰

Každý kynolog má základní povinné vybavení, k němu například patří zasahující oděv, náhradní pracovní oděv, kotníkovou obuv, pracovní a chirurgické rukavice, svítilnu, ochranné brýle s čirým sklem, respirátor, batoh maximálně 80 litrový, ledvinka, v níž by měla být lékárnička, lahev na vodu pro psa, vodítko a obojek na psa, nůž, postroj pro psa na práci ve výškách, náhubek, denní dávka krmení psa a osobní hygiena. K tomuto základní vybavení může být přidána i doporučená výbava, v ní se setkáváme s čelovkou, náhradní svítilnou, miska pro psa, termoska, jídelní nádoby, spací pytel, pláštěnka, bedna na psa a další. Pokud jsou v kynologické skupině dobrovolní kynologové, kteří nemají všechno potřebné vybavení, má velitel zásahu povinnost poskytnout jim odborný dohled, popřípadě jim zapůjčit pracovní prostředky pro jejich ochranu a bezpečí. Dobrovolný kynolog má nárok po 2 hodinách na pití, po 4,5 hodinách na stravu a po 12 hodinách na odpočinek. K dalším potřebám kynologa je důležité očkování, pokud se kynologové pohybují na území ČR, musí mít očkování proti tetanu a doporučuje se očkování proti žloutence typu A.

---

⁵⁰ ŠVANDA, K. (ed.). *Metodika sutinového vyhledávání s využitím záchrannářských psů*. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2005. s. 5 – 10., ISBN 80-86640-38-8.

V každém místě zásahu platí principy bezpečného pohybu psa a kynologa. Kynologové mají k sobě jako asistenta hasiče, který jim určuje pohyb a postup. V případě identifikovaného objektu, kam se nemůže, pošle kynolog psa k průzkumu prostoru. Při pohybu psa v sutinách je pes zbaven obojku a dalších věcí, který by se mohly zachytit v troskách. Obojek psodvůd nesundává, pokud je pes naučen, že pokud někoho najde v troskách, musí si zpod krku vzít takzvanou „nálezkou“, která označuje nález. Vždy se snaží šetřit zdraví psa pomocí ochranných bot.

Postup při záchraně osob ze zřícených budov je takový, že se nejprve uzavře plyn, voda, elektrická energie. Poté se provede detekce, jestli se v místě nenachází nebezpečné látky (výbušná koncentrace látek). Pokudliže se v místě vyskytuje oheň, je třeba ho hasit s minimální spotřebou vody. Nejvhodnější je používat smáčedla, hlavně proto, aby se neporušila stabilita místa, nebo nezatopila část objektu, kde by se mohly nacházet oběti. V návaznosti se vytyčí nebezpečné zóny a sníží se počet zasahujících osob na minimum. Z hasičů se stanový hlídky, které sledují nestabilní pozice a písknou na píšťalku při nebezpečí. Pokud zasahující záchranáři uslyší píšťalku, musí ihned opustit trosky. Hasiči za pomoci hydraulických vzpěr, pneumatických vaků stabilizují nebezpečné sutiny. V tuto chvíli se přivedou minimálně dva kynologové se svými psy. Pokud psodvůd z chování psa vyhodnotí, že našel osobu, neprodleně informuje velitele zásahu. Při oznámení sdělí přesné místo, které označil pes. Toto místo se opatrně barvou označí velkým písmenem „V“. Při hledání pohřešovaných osob se většinou využívá dvojkový systém, který spočívá v tom, že jeden pes hledá v sutinách, pokud někoho najde, ucítí, začne štěkat, popřípadě vezme do tlamy nálezku z krku, pes se přivolá zpátky a nasadí se druhý pes, který se snaží potvrdit místo nálezu. Při nejisté signalizaci se využívá trojkový systém, ten spočívá v tom, že jeden pes prohledává prostor a označí místo potenciální oběti. Přivede se druhý pes, prochází celý prostor a označí místo potenciální oběti. Přivede se třetí pes, ale ten se pustí jen do označených míst, které označili minulé psi, aby potvrdil místa potenciálních obětí. Po každém nasazení se zpracuje zpráva o výsledku nasazení psa.⁵¹

---

⁵¹ ŠVANDA, K. (ed.). *Metodika sutinového vyhledávání s využitím záchranářských psů*. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2005. s. 10–12, 18–22., ISBN 80-86640-38-8.

3.3 Vybrané organizace působící v kynologii v České republice

3.3.1 Hasičský záchranný sbor ČR

K hlavním úkolům Hasičského záchranného sboru ČR patří i včasná pomoc při mimořádných událostech, která vyžadují záchranu a hledání osob v sutinách zřícených objektů, nebo v hledání pohřešovaných osob. V těchto případech se vždy nasazuje kynologický tým.⁵² Osoba, která přísluší k Hasičskému záchrannému sboru České republiky, se stává psovodem, pokud se věnuje záchranné kynologii ve svém volném čase. Status psovoda získá, pokud je v rámci služebního nebo pracovního místa systematicky zařazen do kynologické služby u HZS, nebo souhlasí s plněním povinností a úkolů spojených s psovodstvím a služební funkcionář s ním uzavřel smlouvu.

Výcvik psa probíhá ve volném čase psovoda, ale probíhá také společným tréninkem s jinými psovody z HZS ČR. Pokud psovod plní úkoly kynologie v zájmu HZS ČR, je to považováno za výkon služby. Každý psovod má danou časovou dotaci na výcvik, který je v rozsahu minimálně pěti hodin v týdnu. A za předpokladu splnění podmínek pro výkon služby, je možné provést výcvik psa i při plnění úkolů, které jsou spojeny s řešením mimořádné události. Pokud výcvik probíhá mimo dobu výkonu služby příslušníka HZS ČR, může se započítat do výkonu služby po souhlasu služebního funkcionáře. Psovod i cvičený pes musejí mít dosažený určitý stupeň vycvičenosti, tento stupeň se nazývá kategorie praktického využití psa. Zařazení do této kategorie dostávají psovodi se svými psy po složení zkoušky před komisí. Platnost zkoušky je na 2 roky. Pokud ji chce prodloužit, musí si o prodloužení požádat tři měsíce předtím, než mu stávající platnost skončí. Přezkoušení, kterými pes prochází, se vždy zaznamenává do evidenční knížky. Pokud je pes nebo psovod na více jak 60 dní omezen na použitelnost, může Ministerstvo vnitra – generální ředitelství HZS ČR rozhodnout o odebrání nebo znovu přezkoušení stupně odborné připravenosti.

Mezi kategorie praktického využití psa patří: sutinové vyhledávání, plošné vyhledávání, vyhledávání akceleračních hoření, vyhledávání kadaverů, vyhledávání osob v lavinách a ostraha objektů. HZS ČR využívá jen sutinové a plošné vyhledávání, pro které má i své

---

⁵² HEJZLAR, R. *Deset let záchranné kynologie v rámci IZS*. In: Hasičský záchranný sbor ČR [online]. Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2017. [cit. 2024.02.01]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/casopis-112-2013-casopis-112-rocnik-xii-cislo11-2013.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>

zkoušky u Ministerstva vnitra – generálního ředitelství HZS ČR (dále jen MV – GŘ HZS ČR)⁵³

3.3.2 Urban Search and Rescue

USAR týmy neboli odřady je zkratka z anglických slov Urban Search and Rescue – vyhledávání a záchrana z obydlených oblastí. Tyto odřady se specializují na vyhledávání a záchranu lidí v obydlených oblastech, které jsou postiženy mimořádnou událostí. Je součástí odřadu Ministerstva vnitra – generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. Nejčastěji se zabývají vyhledáváním lidí, vyprošťováním osob z objektů, které jsou narušeny statikou,⁵⁴ dále se věnují záchranným pracím v obydlených oblastech, převážně tam, kde proběhlo zemětřesení. Působí i v České republice, zde se nejvíc soustředí na pomoc při zřícení budov. Odřady se skládají z řad HZS ČR, lékařů a kynologů. Činnost odřadů je popsána v metodice, kterou vytvořil Úřad OSN pro koordinaci humanitární pomoci.⁵⁵

Tým USAR má ve své výbavě nejmodernější techniku pro vyhledávání osob v troskách. Disponuje dýchacími přístroji, lezeckým vybavením, motorovými pilami, vrtačkami, sbíječkami a vybavení pro vyprošťování osob z vozidel. Mezi vybavením nesmí chybět zařízení pro lokalizaci osob zpod sutin. Dalším, co se řadí mezi vybavení, jsou vycvičení psi, kteří se specializují na vyhledávání osob ze sutin.⁵⁶

Kvůli potřebě rozeznat od sebe odřady a sjednotit kdo k sobě patří, byly vyrobeny trička a čepice s logem USAR. Dělí se na těžký, střední a lehký odřad. Odřady se přepravují letecky nebo po vlastní ose do 1000km.

Těžký odřad se skládá z 69 osob a je zabezpečen nejméně na 10 dní. Skládá se z velitele odřadu a jeho zástupce, zbytek se skupiny se rozdělí na dvě čety. Tyto čety se skládají ze dvou kynologických skupin, 4 družstev hasičů. Každá četa má své 2 zdravotníky, IT specialistu a důstojníka plánování.

---

⁵³ Pokyn č. 41/2012 generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR ze dne 15. 11. 2012, kterým se stanoví podmínky pro zřízení služební kynologie u Hasičského záchranného sboru České republiky. In: Hasičský záchranný 61 sbor ČR [online]. [cit. 2024.02.02]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/soubor/pokyn-generalniho-reditele-hzs-cr-c-41-2012-kterym-se-stanovi-podminky-pro-zrizeni-sluzebni-kynologie-u-hzscr-pdf.aspx>

⁵⁴ Zezivotaizs. Co je to USAR. [Online]. [cit. 2024-01-16]. Dostupné z WWW: <<https://www.zezivotaizs.cz/2023/02/co-je-to-usar/>>.

⁵⁵ USAR. Historie vzniku odřadu. [Online]. [cit. 2024-01-16]. Dostupné z WWW: <<https://www.usar.cz/odrad-usar/historie-vzniku-odradu-usar/>>.

⁵⁶ Požáry.cz. USAR týmy jsou připraveni po celém světě. [Online]. [cit. 2024-01-16]. Dostupné z WWW: <<https://www.pozary.cz/clanek/59461-urban-search-and-rescue-usar-tymy-jsou-pripraveny-pomahat-po-celem-svete/>>.

Střední odřad se skládá z 36 osob, sebou si veze zabezpečení na minimálně 7 dní. Opět se skládá z velitele odřadu jeho zástupce, dále je zde velitel čtyř, který si zbytek skupiny rozdělí na 2 vyhledávací a záchranná družstva. V četě je 6 kynologů, lékař, IT technik.

Lehký odřen se specializuje jen na místní úroveň.

Díky tomu, že se USAR odřady skládají na bázi dobrovolnosti, nemusí mít každý stát zabezpečené všechny stupně. Nemusí mít ani veškeré vybavení. Jakýkoliv stát, který je zasažen mimořádnou událostí si vybírá, kterou pomoc od koho přijme, podle toho, co se u nich stalo, jakou pomoc potřebují. V České republice máme dva střední odřady, jeden je v Praze a druhý je v Moravskoslezském kraji. Když je potřeba, oba dva odřady se spojí a vznikne jeden odřad těžký.⁵⁷

Každý odřad má své vybavení. Nejdůležitější je vybavení pro záchranné a vyhledávací práce. USAR odřad disponuje specialistou se speciálním výcvikem, který dokáže v relativně rychlém čase zahájit přesun odřadů s materiální pomocí do místa vzniku události. U nás USAR odřad vybavuje Ministerstvo vnitra podle potřeby a podle mimořádné události. Oba české odřady mají ve svojí výbavě terénní vozidlo, technické a přepravní kontejnery, pracovní nářadí, hydraulické pily a další.

Poprvé, kdy Česká republika vyslala své záchranné jednotky do zahraničí, bylo v zimě 1988. Do této doby poskytovala finanční nebo materiální pomoc. Tehdy Arménii postihlo zemětřesení o síle 7. stupně Richterovy stupnice. Po této události se Ministerstvo vnitra a životního prostředí rozhodli vyslat do postižené oblasti 78 člennou jednotku českých hasičů. Největší úkol byl zachránit osoby ze zřícených objektů. Činnosti se nejvíce soustředily v centru města, ale měli velmi složité podmínky.⁵⁸

První koncepce pro vyhledávání a záchranu osob ze sutin se začala psát až po roce 1999. To proto, že se všichni soustředili na záchranné kapacity, aby mohli pomoci státům postiženým zemětřesením, které v té době bylo v Turecku a v Tchaj-wanu. Po těchto zkušenostech se zjistilo, že Česká republika není na poskytování pomoci

---

⁵⁷USAR. Historie vzniku odřadu. [Online]. [cit. 2024-01-16]. Dostupné z WWW: <<https://www.usar.cz/odrad-usar/historie-vzniku-odradu-usar/>>.

⁵⁸Hasiči.cz, Historie vzniku odřadu USAR. [Online]. Hasiči.cz. 2015 [cit. 2024-01-16]. Dostupné z WWW: <[https://www.hasici.cz/Hasiči/Hasicsky-zachranny-sbor-CR-\(profesionalni-hasici\)/Hasic-v-akci/Historie-vzniku-odradu-USAR.aspx](https://www.hasici.cz/Hasiči/Hasicsky-zachranny-sbor-CR-(profesionalni-hasici)/Hasic-v-akci/Historie-vzniku-odradu-USAR.aspx)>.

řádně připravena. Neměli odsouhlasená pravidla a pokyny. Nevěděli, jak vybírat osoby do záchranných jednotek, ani tyto osoby neměli žádné odborné přípravení.⁵⁹ Existovala vůle všechny tyto potřebné věci změnit, proto se přijal zákon č.239/2000 Sb.,⁶⁰ o integrovaném záchranném systému, který stanovil plnění úkolů v dané oblasti. Vzápětí nato navazovalo nařízení vlády č. 463/2000 Sb.⁶¹, kde byla zakotvena pravidla pro zapojení do mezinárodních operací.

V těchto letech se nejvíce využívali pro formování specializované vyhledávací a záchranné jednotky síly a prostředky HZS Prahy. Hlavními důvody pro výběr HZS Prahy bylo široká personální a materiální základna, blízkost letiště a blízkost základny letectva Armády ČR, která by byla schopna vyčlenit prostředky pro humanitární pomoc.

Důležité bylo napojení HZS ČR na Mezinárodní poradní skupinu pro vyhledávací a záchranné práce. Přes tuto organizaci se včas získávali informace o dané katastrofě, jaká pomoc je potřeba. S touto skupinou se dodnes projednávají postupy transportu, rozdělování sil při mimořádných katastrofách.

Jednou z důležitých složek odřadu jsou kynologové, ty se svými speciálně vycvičenými psy. Tito psi jsou vycvičeni, aby hledali živé lidi, kteří jsou zavaleni v sutinách. Díky tomu se začalo více spolupracovat s kynologickými organizacemi. Poté se začaly vytvářet podmínky pro vznik služebního poměru kynologa u HZS ČR. Vznikla potřeba, aby každý pes prošel speciálním výcvikem pro hledání obětí.⁶²

Při záchraně osob ze zřícených budov, ze sutin je třeba nejprve zajistit, aby se všechny nejbližší uzávěry na plyn, elektřinu a vodu uzavřely, jsou-li přístupny. Pokud nejsou přístupné v místě zásahu, najít nejbližší a zastavit je. Provést průzkum, zda se v místě nenachází nějaká nebezpečná látka (výbušné látky). Podle trosk stanovit nebezpečnou zónu. Podle možností využít stabilizaci ohrožených částí. Důležitá část je evakuace osob z přilehlých částí. Orientovat se pomocí plánů budov, nejčastěji stavebních plánů. Využití aspoň 2 kynologů na záchranu osob.

---

⁵⁹ USAR. Historie vzniku odradu. [Online]. [cit. 2024-01-16]. Dostupné z WWW: <<https://www.usar.cz/odrad-usar/historie-vzniku-odradu-usar/>>.

⁶⁰ Zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: Sbíрка zákonů. 2000. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>>.

⁶¹ Nařízení vlády č. 463/2000 Sb., nařízení vlády o stanovení pravidel zapojování do záchranných operací. In: Sbíрка zákonů, 2000. Dostupné z www: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-463>>.

⁶² USAR. Historie vzniku odradu. [Online]. [cit. 2024-01-16]. Dostupné z WWW: <<https://www.usar.cz/odrad-usar/historie-vzniku-odradu-usar/>>.

Dle výsledku svědků se snažit zjistit, kolik lidí by mohlo být uvězněno v sutinách. Vyhledávat živé osoby mohou pomocí způsobu vypnutí všech hlučných věcí, rozmístění záchranářů okolo sutin, vyvolávání jmen možných přeživších, tukaní na trubky nejčastěji signálem tří zabušení. Nebo nasazením kynologů a kynologických psů.⁶³

3.3.3 Svaz záchranných kynologů České republiky

Svaz záchranných kynologů České republiky (dále jen SZK ČR) je rozčleněn do jednotlivých brigád, která se nachází v každém kraji a funguje zcela samostatně. Činnost brigád je řízena sedmičlenným prezidiem svazu, které se volí každých pět let. A dvakrát do roka se svolává svaz, který se skládá ze zástupců všech čtrnácti brigád. Obě tyto skupiny jsou výkonné orgány SZK ČR. Svaz se stal členem mezinárodní organizace International Rescue Dog Organization (dále jen IRO). Ve svazu se volí z vycvičených psů a psovodů Pohotovostní jednotka SZK ČR, která pracuje u nás i v zahraničí. Pohotovostní jednotka nemá nikdy přesnou podobu, průběžně se mění, díky výsledkům cvičení, zdravotnímu stavu a kondici psa s psovodem.

V tomto svazu se kynologové zaměřují na vyhledávací práce v sutinách i v přírodním terénu, stopování osob, hledání osob zasypaných v lavinách, ale i pomoc při záchranných akcích ve vodě. Nejběžnějšími kategoriemi jsou vyhledávací práce v sutinách a v přírodním terénu. Zatím nejméně používaná je záchranná práce na vodě, ta se zaměřuje na pomoc topícím se lidem a na hledání utonulých. Hledání probíhá na člunech, kdy pes se svým psovodem leží na přídi a pes čicháním lokalizuje místo nálezů. V ČR se na vyhledávání osob ve vodě zaměřuje zatím jen Jihočeský kraj.

V ČR se většinou zaměřují na hledání osob v sutinách domů po výbuchu plynu, hledání pohřešovaných osob v terénu a jejich stopování, v zimě především hledáním osob ztracených na horách. Pokud jezdí pomáhat do ciziny, zaměřují se na pomoc po zemětřesení většího rozsahu. Svaz nejvíc spolupracuje s HZS, dále spolupracuje s horskou a vodní službou, Českým červeným křížem a dalšími organizacemi.

---

⁶³ Kynologie v IZS, Bojový řád jednotek požární ochrany – taktické postupy zásahu, [Online]. Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. [cit. 2024-01-16]. Dostupné z WWW: <<https://www.hzscr.cz/clanek/kynologie-v-integrovanem-zachrannem-systemu-65558.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>>.

SZK ČR provádí ve všech kategoriích cvičení praktického nasazení, jehož absolvování je potřebné k získání prověření zdravotního stavu, kondice psů a psovoda. Je to jedna z podmínek pro zařazení do zásahové jednotky SZK ČR.⁶⁴

---

⁶⁴ Svaz záchranných brigád kynologů: Představení SZBK ČR [online]. CRnet 2000-2024. [cit. 2024.02.07]. Dostupné z: https://www.zachranari.cz/predstaveni-szbkcr_52.html

4 Záchranářský pes

4.1 Volba psa

Mezinárodní kynologická organizace (FCI) je spolek zabývající se kynologií a plemeny psů. Uznává 356 druhů plemen, ty rozděluje do 10 skupin, mezi ně patří: ovčáčtí a honáčtí psi, ohaři, špicové, společenští psi, jezevčici, teriéři, pinčové a knírači, pachoví honiči, knírači, chrti.⁶⁵

Výběr psa, který je spojen se záchranářskou kynologií hlavně se záchranou lidských životů, je klíčovou vlastností a vyžaduje pečlivý přístup. V dnešní době neexistuje přesné pravidlo, které nám stanovuje jaké plemeno, či velikost jsou určeny k záchranářské kynologii. Pes nemusí být ani papírový, nejdůležitější jsou individuální charakterové rysy, které jsou vhodné pro odvětví záchranářské kynologie. I když ne všechny rasy se pro záchranářskou práci hodí. Existují rasy, u kterých jsou jejich tělesné konstrukce a vlastnosti lépe využitelné v jiných oblastech. Příkladem jsou chrti, jejich stavba těla je ideálnější například pro lov, vůbec se nehodí k vodní záchranářské kynologii.

Mezi plemena nejvhodnější pro záchranářské práce patří: německý ovčák, border kolie, zlatý retrívr, labradorský retrívr, belgický ovčák malinou, špringršpaněl a další. Dnes se uplatňují i kříženci z útulku, kteří mají skvělé vlastnosti a pomocí řádného výcviku se stávají skvělými záchranáři.⁶⁶

Pro některé psovody je důležitý výběr pohlaví psa. Výběr je individuální záležitost a záleží na preferencích každého psovoda. Někteří si volí spíše feny, protože jsou snáze ovladatelné, mají respekt k autoritám. Na druhou stranu je nepříjemnost v hárání, kdy při trénincích může být náladová a na některých akcích je přímo zakázáno používat hárající fenu, aby neovlivnila ostatní psy. Mezi další nevýhodu patří březost feny, kdy je po její dobu vyřazena z běžné činnosti. Na druhou stranu výběr psa také nese svá rizika, psi mají tendenci zkoušet, zda by oni nemohli být alfa samci, proto je nutné nastavení mantinelů a důsledné výchovy. Na akcích by je mohl vykolejit pach hárající

---

⁶⁵ PROCHÁZKA, Z. *Chov psů*. Praha: Paseka, 2005. s. 29, ISBN 80-7185-768-8.

⁶⁶ JANČAŘÍKOVÁ, K. *Záchranářská kynologie: teorie, data, zkušenosti*. Praha: Plot, 2019. ISBN 978-80-7428-354-3. Str. 184 - 233.

feny. Jejich výhodou je samostatnost a vytrvalost. Přes všechny výhody a nevýhody psů a fen je důležitější individuální povaha psa, jeho charakter a vlastnosti.⁶⁷

Každý psovod by si měl vybrat psa, který má předpoklady pro záchranářskou kynologii a dokáže s ním vytvořit silné pracovní pouto. Mezi další faktory, na které by se měl psovod při výběru dívat je věk psa, plemeno, zdravotní stav. Dále si autorka myslí, že pokud je zkušený psovod s letitou zkušeností, dokáže vycvičit jakéhokoliv psa k dosažení vynikajících výsledků v záchranářské kynologii.

4.2 Výběr štěněte

Výběr štěněte není dobré podcenit. V dnešní době je dobré vybrat správnou chovnou stanici, pokud psovodi chtějí mít psa s průkazem původu. Po výběru vhodné chovné stanice nastává nejdůležitější moment, a tím je samotný výběr štěněte. Žádný psovod si nikdy nevybere psa hned na první návštěvě. Úplně prvním krokem je pozorování vrhu, preferuje se bez přítomnosti matky, ta by mohla jejich chování ovlivnit. Sleduje se reakce štěňat na přítomnost cizí osoby, to by měla být veselá, hravá a zvědavá. Pokud se zaměřím na jedno štěně, nemělo by se bát, jak cizího člověka, tak hluků, které nastanou, znamená to, že psovod zkouší tlesknout a pozoruje reakce štěněte. Štěně by nemělo být příliš dominantní, dominance by mohla později způsobit problém u výcviku. K výběru psa máme několik metod, jak zjistit, zda je štěně vyrovnané a má zájem se učit, jakou má chuť do práce, jak bude spolupracovat se psovodem.⁶⁸ Je dobré sledovat štěně při krmení, nemělo by se od ostatních nechat odstrkovat, nemělo by odbíhat stranou. Mělo by vnímat vnější podmínky, ale nemělo by se jimi nechat rozrušit.⁶⁹

Mezi další faktory, které jsou důležité pro výběr, je zdravotní kontrola štěněte, aby později zdravotní vada neohrozila výcvik. Zaměřit by se mělo na motoriku, oči, uši a srst štěněte. Každý psovod by se měl informovat o povaze a vlastnostech rodičů. Důležitý je pocit, jaký má psovod ze štěněte. Pokud někdo chce začít s výcvikem psů, je dobré se zeptat na názor zkušenějšího kolegy. Podle názoru autorky je výběr štěněte začátek, důležitější je výcvik a budování vztahu mezi psovodem a jeho psem.

---

⁶⁷ JANČAŘÍKOVÁ, K. *Záchranářská kynologie: teorie, data, zkušenosti*. Praha: Plot, 2019. ISBN 978-80-7428-354-3. Str. 26.

⁶⁸ MAKEŠ, V. *Vyhledávání osob kynologickými pátracími týmy*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2009. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). s. 36. ISBN 978-80-7385-065-4.

⁶⁹ HRUŠOVSKÝ, J. *Pes a jeho výcvik*. Praha: Naše vojsko. 1990. s. 152., ISBN 28-026-90.

Odstavení štěněte od matky probíhá nejdříve v 8 týdnech. V této době štěně získává specifické chování a mění se jeho stavba těla, psovod z toho může vyvodit, jak bude vypadat v dospělosti. Dále si psovod projde rodokmen matky a otce štěněte, aby zjistil na jaké nemoci, problémy by mohl být náchylný v dospělosti. V osmi týdnech si štěně dokáže velmi rychle zvyknout na nové prostředí a nového pána, popřípadě jeho rodinu.⁷⁰ Je dobré optat se majitele, čím psa krmil, jakou značkou, aby si štěně v novém domě zvyklo rychleji, později ho můžeme přeučit na jinou značku. Štěně by se mělo převzít v pátek večer nebo v sobotu ráno, aby se štěněti nový majitel mohl věnovat, zvykli si na sebe.⁷¹

4.3 Výchova a výcvik psa

Výcvik začíná a zaměřuje se na to, že si pes zvyká na věci, kterým by se normálně vyhnul. Jelikož při práci v troskách musí našlapovat i na místa, která mají špatný základ, hýbou se. Musí se učit chodit pomalu, aby se neporanil střepeinami, železem a dalšími troskami v místě, nebo aby mu noha nezapadla do trosek. Hlavně, aby náhlým a rychlým pohybem nezavinil sesuv trosek kolem sebe.⁷²

Vždy po převzetí štěněte je dobré věnovat se správné výživě a vycházkám. Ty by měly být ze začátku třikrát denně po pěti minutách, postupně by se měli prodlužovat na půl hodiny. Při procházkách upevňujeme vztah psovoda a štěněte, vytváříme návyky na různé situace a učíme první zákazy. Procházky by měli sloužit, aby se řádně vyvinuly kosti štěněte a byl připraven na pozdější výkony v přírodě, zvykal si na podněty, které dříve neznal.

Při učení nových věcí je u štěňat uplatňována hravá forma a vždy pro provedení určitého úkonu je potřeba dát štěněti odměnu ve formě pamlsku. Každé učení musí být proloženo volností. Cvičitel pro štěně musí být vždy hlavním podmíněním, důsledný a nikdy by neměl výcvik uspěchat, na druhou stranu nesmí být učení zdlouhavé. Vždy se začíná cvičit v lehkých podmínkách, které se po zvládnutí ztěžují. Při cvičení štěněte se používají například gumové míčky, hračky, zvukové hračky, hadr.

---

⁷⁰ KOMOLÝ, A. *Výcvik služebního psa*. Praha: Naše vojsko, 1963., s. 8-9., ISBN 28-007-63.

⁷¹ HRUŠOVSKÝ, J. *Pes a jeho výcvik*. Praha: Naše vojsko, 1990. s. 152., ISBN 28-026-90.

⁷² BAUMANN, D. *Výchova a výcvik psů*. Bratislava: Aktuell, 1987. s. 168- ISBN 80-88733-17-0.

První a nejdůležitější je naučit psa na jméno. Jméno by mělo být krátké, zvučné, nemělo by mít lidské jméno, aby ho nemátlo, pokud by to jméno někdo venku zavolal.⁷³ Jméno se vyslovuje v laskavé intonaci, s úsměvem a příjemným tónem. Jméno by se mělo vyslovovat, než se před něj položí jídlo, hračka, před pohlazením. Takto by si štěně mělo na jméno zvyknout. Pokud štěně slyší na jméno, začne se k němu přidávat povel „Ke mně“, vždy před krmením, před procházkou. Štěně vždy při příchodu odměníme pamlskem a slovem „Hodný“. Pokud štěně přijde na každé zavolání, tak se učí sednout, pak až dostane pamlsek, pokud vyskakuje a nechce si sednout, přitlačí se mu levá ruka na záď, poté dostane pamlsek. K tomuto je potřeba, aby se štěně naučilo na obojek a vodítko. Obojek by měl být lehký, nebyl nápadný, aby nepřekážel v normálním pohybu a neměl by být utažený napevno. Může se začít i obyčejnou tkaničkou, ta se nahradí řemínkem, než se přejde na obyčejný obojek. Obojek by se měl navléknout při hře, aby štěně nic nezpozorovalo a pokračovat dál ve hře. Další možností, jak obojek nandat je při jídle, když se štěně soustředí plně na jídlo. Pokud si štěně zvyklo na obojek, začne se učit na vodítko. Nejprve se k obojku přiváže provázek, nechá se volně a štěně ho za sebou tahá na zahradě. Když se štěně pohybuje s provázkem volně, snaží se cvičitel lehce vodítko vzít do ruky. Po všech aktivitách se štěně odměňuje.⁷⁴

Úspěšný výcvik záchranných psů je komplexní proces, na který má vliv několik faktorů. Jde především o povahu a vrozené vlastnosti psa. Plemeno hraje důležitou roli, protože některá plemena nejsou vhodná pro záchranáře. Individuální povaha psa hraje také důležitou roli, pes by měl být temperamentní, učenlivý a s odolností vůči stresu. Úspěšný výcvik dále ovlivní práce psovoda, ten je nejdůležitější a zodpovídá za výcvik psa, při trénincích musí být trpělivý, důsledný a mít pevný hlas. Psovod si zvolí typ výcviku podle povahy a plemena psa. U feny by se měl použít vřelejší přístup, ale stále musí být důsledný.⁷⁵

Cvičitel by se měl vyvarovat při výcviku řadě chyb. Výcvik by neměl mít tvrdé zacházení, stále by se neměly opakovat stejné cviky, hlas cvičitele by neměl mít špatnou intonaci a hlavně nerozhodnost. Aby se cvičitel vyvaroval chybám, měl by se neustále sebevzdělávat, hledat nové poznatky. Psa může ovlivnit i prostředí, pokud se mu nelíbí, nebude se plně soustředit na výcvik a ten nebude dobrý a kvalitní. I počasí může

---

⁷³ BIZIOREK, A. Výcvik psa od a do z. Ostrava: Bookkedia, 2019. s. 36., ISBN 978-80-88213-73-4.

⁷⁴ HRUŠOVSKÝ, J. Pes a jeho výcvik. Praha: Naše vojsko. 1990. s. 152 - 155., ISBN 28-026-90.

⁷⁵ HARTL, K. *Výchova a výcvik psa: služební a pracovní plemena*. Praha: Naše vojsko., 2022 s. 58-89., ISBN 978-80-206-1397-7

ovlivnit výcvik psa, protože se pes ani psovod nebudou cítit kvalitně. Proto je dobré, aby psovod dbal na náladu psa a podle toho si vybíral čas tréninků.⁷⁶ I přes to je důležité, aby se každý pes postupně cvičil v každém počasí, protože nikdo nikdy neví, v jakém počasí bude muset zasahovat při mimořádné situaci.

Trest je ve výcviku běžnou součástí, ale je potřeba ho používat s rozvahou. Pokud pes nesplní povel, je důležité dát mu najevo, že toto chování není správné, a pokud to udělá znovu, bude to mít nepříjemné následky. Na druhou stranu je nutné dbát na to, aby pes nevnímal trestem to, co jím zamýšleno není. V záchranářské kynologii by se neměli používat tresty fyzické. Jako trest může pes chápat sebrání hračky, rychlé ukončení výcviku. Tresty by se u záchranářských psů měli používat, co nejméně. Je lepší a důležitější klást důraz na pozitivní motivaci a odměnu za každé správné a vykonané chování. Psovod by se měl snažit vybudovat si pevný a hlavně důvěrný vztah se svým pejskem.⁷⁷

Délka a náročnost výcviku se přizpůsobuje kondici psa, stále se pes udržuje motivovaný a s chutí k práci. Vždy se klade důraz na přesném provedení cviku. Každý psovod si musí nastavit podmínky a kritéria dle výcviku, jeho náročnosti. Při každém tréninku je snaha, aby měl pes, co největší šanci na provedení úkolu a jeho úspěšného splnění. Není dobré s výcvikem spěchat, lepší je vytvořit si plán výcviku, ve kterém se postupuje od jednoduššího ke složitějšímu.⁷⁸

Klíčem k efektivním tréninkům je správná volba cvičení, motivace ke cvičení, ale také včasné ukončení aktivity, která se zrovna provádí. Nejideálnější je trénink ukončit v momentě, kdy je pes nadšený, reaguje a aktivně se zapojuje a neztrácí zájem. Pes by se neměl přetěžovat, při přetížení psa by mohlo dojít k frustraci.⁷⁹

Základními principy výcviku záchranářské kynologie jsou hledání a značení. Značení se spojuje se štěkáním, pes by měl začít štěkat v momentě nálezu. To, ale není jednoduché, protože pes štěká z různých důvodů, nejčastější důvod je, aby upozornil

---

⁷⁶ KOMOLÝ, A. *Výcvik služebního psa*. Praha: Naše vojsko, 1963., s. 52., ISBN 28-007-63.

⁷⁷ JANČAŘÍKOVÁ, K. *Záchranářská kynologie: teorie, data, zkušenosti*. Praha: Plot, 2019. ISBN 978-80-7428-354-3. Str. 134-135.

⁷⁸ MÜLLER, M. *Výcvik všestranného psa: od štěněte k dokonalému psovi: koupě, výcvik a chov všestranného psa podle zásad moderní zoopsychologie*. Praha: Brázda, 2006. s. 148-149. ISBN 80-209-0349-6.

⁷⁹ GERRITSEN, Resi a Ruud HAAK. *K9 Search and Rescue : A Manual for Training the Natural Way*. Brush Education, 2017. S. 46, ISBN 9781550594478.

na nebezpečí. Při výcviku značení je potřeba brát zřetel na pudy psa a být citlivý. Pozitivní motivací ovlivňovat štěkání, vždy dát psovi pamlssek, pochvalu. Učit by se měl od jednoduchých úkolů a postupně úkoly sťažovat. Hlavní je to nevzdávat, proces učení štěkání může být zdlouhavý.⁸⁰ Naučení štěkání je založeno na vydráždění psa k jeho spokojenosti s povelem „štěkej“. K vydráždění je potřeba pamlssek, jiný pes, nebo proutek. Jedna z metod učení psa je, že si psovod posadí psa před sebe, přišlápne mu vodítko, v pravé ruce má pamlssek a mává s tím psovi nad hlavou a říká povel „štěkej“, až začne pes štěkat, pochválí ho a dá mu pamlssek. Cvik se opakuje dokola.⁸¹ Nebo se pes snaží rozdovádět pomocí hračky, aby měl o ní zájem, poté mu ji schová a on se jí snaží najít. Pokud před ní začne štěkat, dostane odměnu a dá se mu hračka na hraní, po chvílce se to zkusí znovu. Další možností je pomocí figuranta, ten se schová s oblíbenou hračkou psa nebo s pamlskem a pes ho musí najít a před ním začít štěkat. Alternativou na štěkání je naučit psa pokud najde nález, vzít do tlamy předmět, na který je naučen, že značí nález.⁸²

Pro psa, se kterým se psovod bude zaměřovat na výcvik pro sutinové hledání, se nejprve začne učit na přecházení po dlouhém prkně, které leží na volno na zemi. Psovi se dá dlouhé vodítko, učí se po prkně běhat. Pokud prkno přeběhne bez snahy uhnout, nebo seběhnout několikrát za sebou a sundá se mu vodítko, zkouší to znovu. Pokud mu běhání po prkně jde, položí se pod lať cihly, znovu přes něj musí běhat. Postupně psovi prkno zužujeme. Zkoušíme prkno zvedat výš a výš. Je-li lať položená nad jeho oči a pes přes ni nevidí, musí se postavit nástup a sestup pro bezpečné chození a trénování. Jestliže se pes bojí, psovod přes prkno přejde před ním.

V přírodě psovod vyhledává naskládanou hromadu kamení, aby přes ni pes přešel. Pokud je v blízkosti kamenolom nebo šterkovna, zeptá se psovod majitele, zda by tam mohl se svým psem zkusit trénovat, aby si vyzkoušel různé povrchy, na co jak šlapat.⁸³

---

⁸⁰ JANČAŘÍKOVÁ, K. *Záchranářská kynologie: teorie, data, zkušenosti*. Praha: Plot, 2019. ISBN 978-80-7428-354-3. Str. 109.

⁸¹ HARTL, K. *Člověk a pes*. Praha: naše vojsko, 1986. s. 53. ISBN 28-037-86.

⁸² SOUKUPOVÁ, I. *Výcvik záchranného psa pro práci v sutinách*. Nový Bydžov: QTest, 2013. ISBN 978-80-260-5627-0. Str. 25.

⁸³ BAUMANN, D. *Výchova a výcvik psů*. Bratislava: Aktuell, 1994. s. 167-169 ISBN 80-88733-17-0.

4.4 Metody výcviku psa

Jak bylo zmíněno, výcvik a trénink psa je komplexní proces, který v sobě zahrnuje různé metody a techniky, jak správně vycvičit psa. Zatím neexistuje univerzální metoda, která by fungovala na všechny psy. Psovod musí sám rozhodnout, která metoda bude pro něj a jeho psa nejefektivnější, vybírá podle zkušeností a podle povahy psa. Metody je možné kombinovat, psovod si z nich může vybrat, co se mu hodí k výcviku psa a u čeho dosáhne nejlepších výsledků. Mezi základní metody patří mechanická, chuťově dráždivá, kontrastní a napodobovací.

Chuťově dráždivá metoda spočívá v provedení cviku za pomoci pamlsků a pochval. Podmětem je tedy převážně jídlo, s nímž si pes zapamatuje určený povel. Při této metodě se pes musí vydráždit, musí být nenasycený, proto je dobré této cvičení provádět před krmením. Mezi výhody tohoto cviku patří, že pes se snaží zvládnout cvik s větším zájmem, při správné volbě dojde k rychlejšímu naučení podmíněného reflexu, vytváří se mezi nimi vřelý vztah. Tato metoda má i své nevýhody, pokud je pes sytý, nemusí reagovat na cvičení, pokud nevidí pamlsk, nemusí reagovat a nechce cvik vykonat, dokud nevidí pamlsk, při rušivých podmínkách pes není stoprocentně poslušný.

Mechanická metoda využívá mechanické podmínky, jako je vodítko a povely. Patří mezi základní metody a je vhodná hlavně pro výcvik poslušnosti. Při této formě se používá donucovací prostředek, aby pes vykonal požadovaný cvik. Může být využita, pokud pes neposlechne psovoda, psovod zatahá za vodítko a určitým tahem mu ukáže, co má dělat. Příkladem je povel sedni, pes si nesedne, majitel zatáhne za vodítko nahoru směr dozadu a druhou rukou zatlačí psovi na záď, tlačí, dokud si nesedne. Tato metoda podporuje tvorbu trvalých reflexů, pes si zapamatuje cviky i povely při provádění v náročných situacích. Mezi nevýhody této metody patří, že její časté použití, narušuje kontakt s psovodem. Stává se, že agresivní psi se majitele snaží napodobit, u jiných psů se může objevit strach.

Kontrastní metoda patří mezi nejvíce využívané metody. Jde o spojení mechanické a chuťově dráždivé metody. Tato metoda urychluje výcvik a zaručuje poslušnost. Největší výhodou je, že podmínky jsou stabilní, trvalé ve všech podmínkách. Nenarušuje se kontakt psovoda a psa.⁸⁴

---

⁸⁴ HRUŠOVSKÝ, J. *Pes a jeho výcvik*. Praha: Naše vojsko. 1990. s. 112-120, ISBN 28-026-90.

Napodobovací metoda se používá převážně u štěňat při hromadných cvičeních, štěkání na povel, při překonávání překážek. ⁸⁵Při této metodě sleduje pes ostatní psy a napodobuje je. Tuto metodu je dobré vhodné doplnit ostatními metodami. ⁸⁶

4.5 Výcvik

Záchranné akce se liší zaměřením a postupy. Každý psovod se svým psem prochází pestrout škálou výcviků a zkoušek, které ověřují jejich připravenost pro různé typy záchranných operací. Tyto zkouší se řídí specifickými zkušebními řády. Výcvik záchranného psa je náročný a zdlouhavý proces. Začíná výběrem štěněte vhodného. Štěně již od pár měsíců prochází socializací, která mu umožňuje nebát se a navazovat nové kontakty s lidmi, s ostatními psy v neznámých situacích. Tato fáze probíhá zhruba v prvních třech měsících.

To znamená, že v praxi může správně vycvičený pes se svým psovodem přispět k záchrance lidského života nebo hledání urychlit. Citlivý čich dokáže najít pohřešované, zasypané osoby i v obtížných terénech. Je výhodné, že pes dokáže vyloučit místo, kde se osoba nenachází. ⁸⁷

Cvičení se dělí na lavinové vyhledávání, práce v sutinách, vyhledávání ve vodě, vyhledávání na ploše – terénní vyhledávání a záchranné stopování.

---

⁸⁵ NOVÝ, K. *Kynologická příručka: příručka pro výcvik psa*. Praha: Naše vojsko, 1995. s. 34-35 ISBN 8020605037.

⁸⁶ KOMOLÝ, A. *Výcvik služebního psa*. Praha: Naše vojsko 1963. S. 50. ISBN 28-007-63.

⁸⁷ SOUKUPOVÁ I., *Metodika výcviku záchranného psa pro práci na ploše*. Psí sporty. 2011. č. 05. s. 94 - 97. ISSN 1802-1867

5 Vlastní šetření

Teoretická část bakalářské práce je doplněna teoretickou částí, kde hlavní metodou na zpracování je kvantitativní metoda, která je zastoupena řízeným rozhovorem. Rozhovor byl veden s odborníky z řad kynologie převážně z řad záchranářské kynologie.

Ke splnění cíle si autorka vybrala rozhovor se 6 respondenty, kteří nezávazně jeden na druhém odpovídali na otázky. Rozhovor obsahoval 20 otevřených otázek, které měly za cíl - zkoumat přístupy vybraných kynologů, zjistit jaké metody se nejvíce používají při výcviku psa. Respondenti byli nejprve poučeni o účelu rozhovoru a bylo jim vysvětleno, že výsledky budou zaznamenány do praktické části bakalářské práce. Jednotlivé otázky byly zpracovány samostatně.

Pořízení rozhovorů se uskutečnilo v průběhu února. Vždy po domluvě s vybranými kynology většinou v Českých Budějovicích a jednou v Čimelicích. Kvůli vytíženosti jednoho z vybraných kynologů nebylo možné osobní setkání, dotazník byl zaslán na e-mail. Při průběhu rozhovoru nebyl pořízen zvukový záznam, autorka si vše přímo přepisovala do počítače do Wordu. Přepisy rozhovorů jsou uvedeny v příloze.

Prvním dotazovaným byl kynolog věnující se služební kynologii v Jihočeském kraji, který se kynologii věnuje od roku 1980. Druhou dotazovanou byla členka Svazu záchranných kynologů Jihočeského kraje, která se záchranářské kynologii věnuje od roku 1991. Třetím respondentem byl člen vodní kynologii, který se kynologii věnuje zatím 3 roky. Čtvrtým respondentem byl záchranářský kynolog Hasičského záchranného sboru České republiky, kynologii se věnuje 11 let. Poslední dotazovanou byla členka vodní záchranářské služby, ta se jí věnuje zhruba 6 let.

Hypotéza č. 1 - U první hypotézy je stanoven předpoklad, že nadpoloviční většina dotázaných si uvědomuje časovou i finanční náročnost výcviku záchranného psa.

Hypotéza č. 2 – Druhá hypotéza předpokládá, že si psovodi častěji vybírají psa než fenu. Ale velký rozdíl ve výcviku nevidí.

Hypotéza č. 3 Třetí hypotéza předpokládá, že respondenti při výcviku psa využívají pozitivní metodu.

Otázky pro rozhovor:

1. Jak dlouho se věnujete záchranné kynologii?
2. Jaké máte složené zkoušky se svým psem?
3. Jak dlouho trvá vycvičit psa? Je výcvik psa časově a finančně náročný?
4. Při výběru psa raději preferujete psa nebo fenu? Jaký je rozdíl při výcviku psa/feny?
5. Jaké plemena psa je podle Vás nejvhodnější pro záchrannou kynologii?
6. Jaká kritéria jsou pro Vás důležitá při výběru psa?
7. V kolika letech/měsících preferuje začít výcvik na záchrannou kynologii?
8. Jaké metody výcviku užíváte při trénincích? A která je podle Vás nejúčinnější?
9. Jak často trénujete se svým psem? A s kým raději trénujete? (sami, s kolegy, v práci.)
10. Jaká má záchranná kynologie výhody/nevýhody?
11. Jaká je Vaše náplň jako psovoda?
12. Jaké jsou vlastnosti a dovednosti, které by měl mít záchranný pes a jeho kynolog?
13. Jak se spolu kynologové domlouvají při záchranné operaci a jak spolupracují s ostatními složkami integrovaného záchranného systému?
14. Jaké vybavení používáte při trénincích posléze i při záchranných operacích?
15. Změnil/a byste něco v rámci výcviku psů, vybavenosti záchranných týmů?
16. Je záchranná kynologie v ČR na vysoké úrovni, nebo má nějaké nevýhody, které by byly potřeba zlepšit?
17. Jaké technologie jsou nejúčinnější při výcviku a nasazení psa? Které jsou naopak nadbytečné a nemusí se používat?
18. Existují nějaké nedostatky v současných metodách výběru a výcviku záchranných psů?
19. Jaké jsou možné nedostatky v současném vybavení a technologiích používaných v záchranné kynologii?
20. A poslední otázka, napadá Vás něco, čím by se mohl zefektivnit systém záchranné kynologie?

5.1 Vyhodnocení vlastního šetření

Cílem strukturovaného rozhovoru bylo zkoumání přístupu vybraných kynologů, jaké metody se nejvíce používají při výcviku psa. Bylo osloveno 6 kynologů, kteří odpovídali na otázky z řad dobrovolných kynologů, vodních záchranných kynologů, Policie ČR, Hasičského záchranného sboru ČR. Hlavním cílem bylo zaměření na metody výcviku, jaké psovodi využívají nejčastěji. Autorku dále zajímalo, zda psovodi preferují raději psa nebo fenu.

1. Jak dlouho se věnujete záchranné kynologii?

V této otázce odpovídají respondenti individuálně, podle let, jak dlouho se věnují záchranné kynologii.

2. Jaké máte složené zkoušky se svým psem?

V této otázce odpovídali respondenti individuálně podle složených zkoušek, které mají složený se svým psem. Všichni musí mít složené zkoušky z poslušnosti. Poté mají zkoušky podle svého zaměření na sutinové, plošné nebo třeba vodní vyhledávání.

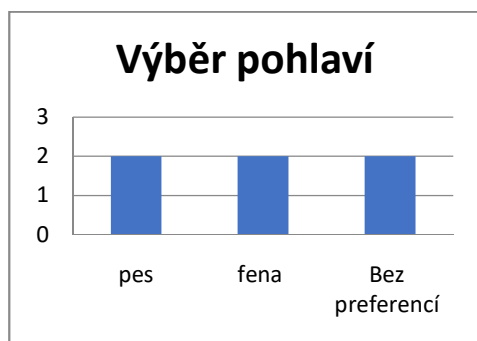
3. Jak dlouho trvá vycvičit psa? Je výcvik psa časově a finančně náročný?

V této otázce se respondenti shodli v tom, že průměrná doba výcviku psa je 3 roky, aby mohl splnit zkoušky. Ale učí se celý život.

Z otázky zda je výcvik časově a finančně náročný, se všichni respondenti shodli v tom, že výcvik je časově náročný a finančně náročná podle zaměření. Pokud se psod sdrzuje v dobrovolné organizaci, musí si vše hradit sám. To je hlavně členský příspěvek, poplatky za cvičák, vybavení pro psa.

4. Při výběru psa raději preferujete psa nebo fenu? Jaký je rozdíl při výcviku psa/feny?

Obrázek 1 výběr pohlaví psa⁸⁸

Z otázky vyplývá, že výběr plemene je individuální volba. Z dotazníku vyplynulo, že 2 respondenti preferují psy, 2 respondenti preferují feny, ostatním nemají preferenci, vybírají si podle štěněte. V rozdílu výcviku 3 dotazovaní nevidí zásadní rozdíl mezi psem a fenou. A ostatní nevidí velký rozdíl ve výcviku, spíše komentují, že musí omezit

⁸⁸ Vlastní zpracování

výcvik při háraní feny. Hárající fena nemůže chodit na tréninky a účastnit se záchranných akcí, aby nerozptýlily ostatní psy. Dále si myslí, že je fena učenlivější a ovladatelnější, naproti tomu pes je dominantní.

5. Jaké plemena psa je podle Vás nejvhodnější pro záchrannou kynologii?

Z této otázky se autorka dozvěděla, že většina respondentů preferuje středně velká až velká plemena. Ale každý respondent preferuje jiná plemena, autorka se domnívá, že záleží na psovodovi, na co je zvyklý a jaké má zkušenosti. Vodní záchranáři preferují novofundlandského psa nebo border kolii. Na sutinové a plošné vyhledávání se preferuje německý ovčák, belgický ovčák.

6. Jaká kritéria jsou pro Vás důležitá při výběru psa?

Zde byli odpovědi často podobné, budoucího psa si volí podle povahových vlastností, jako například nebojácnost, vyrovnanost, hravost. Štěně musí mít chuť do práce, dokonce i zdraví a láska na první pohled.

7. V kolika letech/měsících preferuje začít výcvik na záchrannou kynologii?

Respondenti odpovídali podobně, nejlepší je začít od štěněte, ihned jak se štěně přiveze domů. Kdy se nejprve učí zvykat si na nový domov na jméno, obojek a vodítko postupně se začíná na jednoduché povely poslušnosti. Všichni se víceméně shodli na 2-4 měsíci věku psa. Jenom jeden respondent tvrdí, že začátek výcviku není omezen, může začít kdykoliv.

8. Jaké metody výcviku užíváte při trénincích? A která je podle Vás nejúčinnější?

Metod výcvik je mnoho, každý psovod využívá jinou, nebo metody různě kombinuje, jak se mu to hodí. Odpovědi byly v celku podobné, i když se našel názor, že záleží na typu psa, jeho specializaci. Při výběru metody je důležité, aby psovod se orientoval ve všech metodách a upravoval ji na svého psa. Je dobré pokud psovod začíná s výcvikem se zeptat zkušenějšího kolegy. Každý pes reaguje na tréninky jinak, proto se většinou nesmí spoléhat na to, co fungovalo u jednoho psa, nemusí fungovat u druhého. Každý trénink se přizpůsobuje psovi, jeho náladě a motivaci. Respondenti se shodli a nejvíce používají pozitivní metodu ve formě odměn, pamlsků, hraček a hlazení. Ve vodní záchranné kynologii také preferují pozitivní metodu,

ale používají málo pamlsky, ty se jim ve vodě rozmočí, raději používají slovo „hodný“, hlazení a preferují hračky. Psovodi dále preferují metodu hrou.

9. Jak často trénujete se svým psem? A s kým raději trénujete? (sami, s kolegy, v práci.)

Většina respondentů trénuje se svým psem minimálně 3x týdně na cvičáky s kolegy, v rámci skupiny. Cvičí i několik hodin denně. Dále cvičí i sami na procházkách. Autorka se dozvěděla i názor, že psovod nemůže cvičit sám, musí cvičit vždy s jinými kynology, aby si zvykl na jiné pachy a lidi.

10. Jaká má záchranářská kynologie výhody/nevýhody?

Mezi výhody patří rychlost a efektivita záchranářských psů, dokážou rychleji najít pohřešovanou, zavalenou osobu. Pomáhají zachránit nespočet lidských životů. Mezi nevýhody patří časová a finanční náročnost.

11. Jaká je Vaše náplň jako psovoda?

Většina respondentů otázku pojala, že náplní psovoda je vytvořit se svým psem tým, naučit se znát jeho signály, věřit psovi, nezklamat ho. Aby byl psovod se svým psem vždy v kondici.

12. Jaké jsou vlastnosti a dovednosti, které by měl mít záchranářský pes a jeho kynolog?

Pes by měl být nebojácný, vytrvalý, psychicky odolný. Psovod by měl být psychicky odolný, klidný, znát svého psa. Oba by se měli udržovat v dobré kondici.

13. Jak se spolu kynologové domlouvají při záchranné operaci a jak spolupracují s ostatními složkami integrovaného záchranného systému?

Psovodi se nejčastěji domlouvají mezi sebou i s ostatními složkami pomocí radiostanice, vysílaček, pomocí telefonu. Ve vodě a občas v sutinách se domlouvají pomocí gest. Na místě zásahu si zvolí svého zástupce, který komunikuje s vedením a předává informace ostatním kynologům, nebo zase zpátky vedení záchranářské operace.

14. Jaké vybavení používáte při trénincích posléze i při záchranných operacích?

Vybavení se liší podle typu přiřazení k plošnému, sutinového, vodní záchranářství. Většinou se při výcviku používá helma, ochranný oděv a boty, baterky, GPS-ku, dále ve výbavě mají zásoby pamlsků na odměny. Ve vodní záchranářské kynologii používají paddleboardy, lodě, čluny, vesty.

15. Změnil/a byste něco v rámci výcviku psů, vybavenosti záchranných týmů?

Většině respondentů vše vyhovuje. Jeden respondent by byl rád, kdyby bylo více dostupných trenažerů na sutinové vyhledávání.

16. Je záchranářská kynologie v ČR na vysoké úrovni, nebo má nějaké nevýhody, které by byly potřeba zlepšit?

Respondenti se shodli, že záchranářská kynologie je na vysoké úrovni.

17. Jaké technologie jsou neúčinnější při výcviku a nasazení psa? Které jsou naopak nadbytečné a nemusí se používat?

Technologie mohou být důležité pro jednu specializaci, pro druhou specializaci se nehodí, takže se nedá říci, že je nějaká technologie nadbytečná. Většinou se z technologií používá GPS systém, obojky s GPS systémem pro psy, drony, kompas, hlasový reproduktor.

18. Existují nějaké nedostatky v současných metodách výběru a výcviku záchranářských psů?

Mezi nedostatky patří finanční prostředky, lidský faktor, zájem o psa, znalosti a zkušenosti kynologů. Ve vodní záchranářské kynologii je nedostatek malého zastoupení týmů.

19. Jaké jsou možné nedostatky v současném vybavení a technologiích používaných v záchranářské kynologii?

Nedostatky ve vybavení je občas slabý signál, nedostatečné financování malých organizací.

20. A poslední otázka, napadá Vás něco, čím by se mohl zefektivnit systém záchranné kynologie?

Záchranná kynologie by se zlepšila díky větší informovanosti mezi složkami a zlepšit informovanost pro laickou veřejnost. Zlepšení spolupráce mezi složkami. A hlavně mít zápal pro danou profesi.

Hypotéza č. 1 – První hypotéza předpokládá, že nadpoloviční většina dotazovaných si uvědomuje časovou a finanční náročnost výcviku záchranného psa.

Co se týče časové náročnosti, si všichni respondenti myslí, že výcvik je časově náročný. S časovou vytížeností se musí smířit i rodina psovoda. Psovod se psovi musí stále věnovat, učit ho nové věci a procvičovat již naučené povely. Většina respondentů v tom, ale nevidí problém, berou to jako poslání, práce je baví a užívají si jí, mohou se při ní uvolnit. U finanční vytíženosti se autorka u dvou názorů setkala s názorem, že záleží na psovodovi, jaké vybavení potřebuje k výcviku, jakou specializaci bude psa učit, zda se bude věnovat plošnému, sutinovému, lavinovému nebo vodnímu vyhledávání. Ostatní si myslí, že výcvik je finančně náročný, protože i k výcviku potřebují věci, které dále využijí při mimořádných událostí. Musejí si koupit baterky, čelovku, ochranné oblečení a boty, vybavení pro psa, postroje pro psa, lana, dečku pro psa, rukavice. Nejvíce se utratí podle dotazovaných za pamlsky.

Hypotéza se potvrdila.

Hypotéza č. 2 – Druhá hypotéza předpokládá, že si psovodi častěji vybírají psa než fenu. Ale rozdíl ve výcviku nevidí.

Dotazovaní respondenti při výběru psa nebo feny se úplně neshodli. Dva z nich preferují psa, druhý dva preferují fenu a ostatní nemají preferenci ve výběru psa nebo feny. Z toho jedna měla zatím jen psy a nyní zkouší fenu a zatím je s výcvikem spokojená. V rozdílu výcviku tři respondenti rozdíl nevidí. Někteří vysvětlují rozdíl jen v hárání, kdy nemohou na společné tréninky a nemůžou se účastnit záchranných operací. A pokud je fena březí nemůže se účastnit tréninků. Ostatní vidí rozdíl, že pes je dominantnější a fena je rychleji učenlivější a ovladatelnější.

Hypotéza se částečně potvrdila.

Hypotéza č. 3 Třetí hypotéza předpokládá, že respondenti při výcviku psa využívají pozitivní metodu.

Respondenti se shodli v tom, že je nejlepší používat pozitivní metodu ve formě odměn, pamlsků, hlazení, oblíbených hraček. Snažit se vyvarovat trestům.

Hypotéza se potvrdila.

6 Diskuze

Autorka se v bakalářské práci zabývala názory vybraných kynologů na současné možnosti přípravy a výcviku psa v oblasti záchranného systému. Vedlejším cílem byla charakteristika záchranné kynologie v integrovaném záchranném systému. V kapitole diskuze jsou podrobněji zhodnocovány cíle bakalářské práce tedy rozhovory. Při rozhovorech se autorka snažila zjistit odpovědi na otázky, které měli za cíl zkoumat přístupy vybraných kynologů a zjistit jaké metody používají nejčastěji při výcviku psa. Autorka si pro splnění cíle stanovila tři hypotézy. První hypotéza předpokládá, že nadpoloviční většina dotazovaných si uvědomuje časovou a finanční náročnost výcviku záchranného psa. Druhá hypotéza předpokládá, že si psovodi častěji vybírají psa než fenu, ale rozdíl v jejich výcviku nevidí. Třetí otázka, předpokládá, že respondenti při výcviku psa využívají pozitivní metodu.

Při postupu zpracování bakalářské práce autorka nejprve za pomoci rešerše a analýzy se snažila charakterizovat záchrannou kynologie v IZS. A hlavním cílem bylo zkoumat názory vybraných kynologů na současné možnosti přípravy a výcviku psa v oblasti záchranného systému.

Nejdůležitějším bodem v praktické části jsou rozhovory se členy záchranných kynologů. Klíčovou otázkou byla otázka č. 8. Jaké metody výcviku užíváte při trénincích? A která je podle Vás nejúčinnější? Odpovědi na tuto otázku se celkem shodovaly. Respondenti používají a myslí se, že nejúspěšnější metoda výcviku je pozitivní metoda. Kdy se pes za každý správně provedený úkon pochválí, dá se mu odměna, pohladí se nebo se psovy dá oblíbená hračka. Výcvik musí být důsledný, ale nikdy by se neměl pes do ničeho nutit. U štěně se využívá nejčastěji metoda hry. Při hře se učí nové věci. Občas se u štěně nebo o vodních záchranných psech používá i napodobovací metoda. Pes sleduje ostatní psy a vidí, že úkon provedou, jsou v pořádku, tak to také zkusí.

U druhé hypotézy, která předpokládá, že si psovod raději vybere psa než fenu, ale rozdíl ve výcviku nevidí. Hypotéza se částečně potvrdila, protože výběr pohlaví psa je čistě na psovodovi, který má svoje preference, může se mu lépe cvičit se psem nebo s fenou. Jsou i psovodi, že si nevybírají pohlaví, ale volba závisí spíše na individuálních vlastnostech psa, nikoli na pohlaví. Štěně by mělo být hravé, nebojácné, občas si psovodi vybírají štěně, jak říkají s láskou na první pohled. Respondenti nevidí rozdíl ve výcviku psa nebo feny. Při rozhovorech spíše tvrdili, že výcvik je podobný.

Upozorňovali na to, že pokud fena hárá, nemůžou chodit na společné tréninky, proto trénují sami doma, nebo chodí sami na cvičák, aby tam nikdo nebyl. Nemůžou se účastnit záchranných akcí. Pokud je fena březí, tak také netrénuje.

Třetí hypotéza předpokládá, že respondenti při výcviku psa využívají pozitivní metodu. Při rozhovorech autorka zjistila, že dotazovaní nejčastěji využívají při výcviku pozitivní metodu. Každý psovod raději preferuje odměnu ve formě pamlsků, pochvalou, pohlazením, oblíbenou hračkou a hrou. Zdůraznili důležitost budování vztahů mezi psovodem a jeho psem. Toto pouto se musí budovat již od štěněte, pes se nesmí nikdy zklamat, jinak si psovod bude těžko získávat důvěru psa zpátky.

Výsledky práce potvrzují důležitost záchranné kynologie v integrovaném záchranném systému. Každý kynolog z dotazovaných respondentů i z přečtených knih, které autorka přečetla, zdůrazňují nutnost kvalitní přípravy psa i jeho psovoda. To se občas nemusí povést. Protože, jak se autorka dozvěděla, občas se chce záchranným kynologem stát osoba, která neví, jak to přesně chodí, kolik času mu zabere výcvik. Myslí si, že přijdou, vycvičí psa a bude hotovo. Neuvědomují, že výcvik je náročný proces, na kterém musí trávit několik hodin. I když pes složí zkoušky, musí dál cvičit a procvičovat si již známé povely. Poznávat nové pachy, nové prostory, aby při mimořádné události psa nic nepřekvapilo. Psovod se musí vzdělávat, jak se o psa starat, musí pochopit psa, co se mu snaží sdělit signály. Musí si uvědomit, že každý pes reaguje jinak, co funguje na jednoho psa, nemusí fungovat na druhého. Při výcviku psovod musí reagovat na psa, jeho nálady a musí ho stále motivovat. Protože pokud pes nemá náladu nebo je demotivovaný, výcvik probíhá špatně, pes se neučí jak má. V tomto případě je lepší výcvik ukončit, snažit se psa znovu motivovat, pohrát si s ním, pak se vrátit k výcviku. Vždy se psovod musí snažit, aby psa práce bavila, nesmí ho nutit. Pokud ho bude bavit, bude plnit příkazy, které dostane.

V tomto případě se pozitivní metoda výcviku ukazuje jako efektivní způsob, jak ze psa vychovat efektivního, rychlého a zdatného záchrannáře. Který je věrný svému psovodovi, půjde za ním kamkoliv, splní příkaz, který mu psovod dá. Psovod zná svého psa, reaguje na jeho nálady, potřeby. Snaží se, aby byl v pohodě. Nastavuje tréninky, aby pes cvičení zvládl a nepřetěžoval se, ale vždy musí být důsledný.

Práce otevírá prostor pro další výzkum v oblasti záchranářské kynologie, například v oblasti optimalizace výcvikových metod, jak se zvířeti daří po fyzické a psychické stránce, jaký prožívá život.

Autorka si myslí, že by bylo dobré, kdyby se zefektivnila komunikace mezi jednotlivými organizacemi, a se složkami IZS, zpřístupnili si informace o výcviku psa, co jak komu lépe pomáhá. Měla by se posílit mezinárodní spolupráce, kdy by se také měli sdílet výcvikové metody. Ve všech odvětví by mělo probíhat více tréninků, aby se zlepšila koordinace a připravenost na mimořádnou událost. Dále si autorka myslí, že psovodi by se měli dále vzdělávat na kurzech, workshopech. Zde by si mohli mezi sebou předávat informace, co se jim povedlo, pokud jim nešel výcvik, co změnili, aby se povedl a pes vycvičil.

Více by se měli používat moderní technologie, jako jsou simulátory, virtuální realita. Jak se autorka dozvěděla, bylo by lepší pořídit více simulátorů hlavně pro sutinové vyhledávání, aby se nováčci a štěňata lépe seznámila s prostředím. Cvičit s drony a s další moderní technologií je důležité, pes si na ni musí zvyknout, aby ho nerozhodila při ostré akci.

Dále by se mělo zajistit lepší financování pro záchranářské kynologické organizace, hlavně pro menší organizace. Měla by se zpřístupnit vybavení a lepší péče o psy, aby se, co nejlépe mohli věnovat záchraně lidských životů. Autorka si myslí, že pokud by na mimořádné akci mohlo být více kynologických dvojic, rychleji by se pohřešovaní mohli najít. Jak se autorka dozvěděla z literatury, záchranná oblast se rozděluje na několik menších částí, které se prohledávají a zvlášť a na nich se používá nasazení psů ve dvojkovém nebo v nutnosti v trojkovém systému. Pokud je více dvojic, tak si autorka myslí, že by prostory byly prohledány rychleji a efektivněji. Na tento ohled navazuje i informovanost k laické veřejnosti. Všichni lidé by měli něco vědět o záchranářské kynologii, že pokud by se něco stalo, například se jim ztratil známý a nemůžou ho najít. Zavolají Policii ČR, informují ji o ztrátě a dále si mohou najít kontakt na dobrovolnické záchranné kynology, aby jim pomohli. Toto se autorka dozvěděla při jednom jednání s dotazovaným respondentem. Psovodům to nevádí, rádi pomohou, protože si mohou procvičit hledání, stopování naostro.

Závěr

Záchranářská kynologie má v České republice vybudovanou dlouhou tradici, kdy se výcviku věnovali různí kynologové, kteří byli sdruženi do různých organizací.

Záchranářská kynologie hraje i v dnešní moderní době klíčovou roli při záchranných pracích. Bez ohledu na dostupné technologie jsou psi a jejich psovodi z dobrovolnických i profesionálních organizací nenahraditelní. Každý pes je cvičen k vyhledávání a záchraně živých i pohřešovaných osob, někdy hledají i neživé osoby. Vyhledávají v nejrůznějších terénech a za různých okolností. Ať už jde o sutiny, vodní plochy, otevřené prostory, výšky, hory, laviny, nebo jiné prostředí, klíčová je kombinace dokonalého psiho čichu s jeho psovodem, jak rozumí signálům svého psa.

Výcvik záchranářských psů je zdlouhavý a náročná proces. Díky tomu vyžaduje investici volného času, lásku k pejskům a hlavně fyzickou a psychickou zdatnost. Je dobré mít i dobré finanční prostředky, protože dobrovolní kynologové si hradí všechno sami.

Hlavním cílem bakalářské práce bylo zkoumat názory vybraných kynologů na současné možnosti přípravy a výcviku psa v oblasti záchranářského systému. Vedlejším cílem byla charakteristika záchranářské kynologie v integrovaném záchranném systému. Cíle byly naplněny hlavně díky rozhovorům s kynology záchranáři. Z rozhovorů vyplývá, že dotazovaní jsou experti, kteří se ve svojí práci vyznají, ale jejich názory se v určitých ohledech liší.

Bakalářská práce se zabývá popisem záchranářské kynologie a popisuje ji. Zaměřuje se na vybrané subjekty, které ji aktivně využívají. Autorka se vše snažila čtenáři, co nejlépe vysvětlit. Práce se zaměřuje na výcvik psů od štěnat, jejich výběr a jak se využívají při mimořádných událostech.

Současný systém záchranářské kynologie má své nedostatky, ale v praxi vždy funguje. Najdou se některé oblasti, které by se daly zlepšit, ale systém je efektivní, rychlý, umožňuje psovodům a jejich psům plnit důležitou úlohu a tou je záchrana lidských životů. Jak se mění doba, mění se nároky na záchranářskou kynologii. Technický pokrok přináší stále nové možnosti, ale psi čich je nezastupitelný.

Pro většinu kynologů je činnost záchranářského kynologa koníčkem, kterému se věnují ve volném čase a většinou za svoje náklady. Ale pro kynology přináší naplnění potřeb a každý kynolog je rád, pokud může pomáhat druhým.

Aby se kynolog dostal na vrchol, stal se součástí záchranného týmu, je to běh na dlouhou trať a není to nic jednoduchého. Vyžaduje to mnoho let tréninku a odhodlání, komunikaci s dalšími kynology. Nikdy se nebát zeptat se na názor zkušenějšího kynologa. Autorka si myslí, že lidé, kteří se věnují záchranářské kynologii, si zaslouží úctu a obdiv, protože to není nic jednoduchého.

Zpracováním bakalářské práce si autorka rozšířila znalosti celkově o kynologii a převážně o záchranářské kynologii. Jak se kynologie využívá v integrovaném záchranném systému. Díky dotazníkovému šetření si autorka uvědomila jak těžký je výcvik na záchranářskou kynologii. Jak je těžké vést, naučit ho nové věci.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BAUMANN, D. *Výchova a výcvik psů*. Bratislava: Aktuell, 1994. 193 s. ISBN 80-88733-17-0.
2. BIZIOREK, A. *Výcvik psa od a do z*. Ostrava: Bookkedia, 2019. 190 s., ISBN 978-80-88213-73-4.
3. ĎURIŠIN, V. *Systém policajnej kynologie*, Košice: Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie, 2020, 458 s. ISBN 978-80-8077-669-5.
4. GERRITSEN, R., HAAK, R., *K9 Search and Rescue : A Manual for Training the Natural Way. Brush Education*, 2017. 288 s. ISBN 9781550594478.
5. HARTL, K., *Člověk a pes*. Praha: naše vojsko, 1986. 96 s. ISBN 28-037-86.
6. HARTL, K., *Výchova a výcvik psa: služební a pracovní plemena*. Praha: Naše vojsko., 2022. 297 s. ISBN 978-80-206-1397-7.
7. HOROVÁ, E. *Kynologický výkladový slovník*. Praha: Ve spolupráci s Českou zemědělskou univerzitou v Praze a vzdělávacím centrem SVOPAP vydalo nakl. CanisTR, 2012. 352 s. ISBN 978-80-904210- 6-6.
8. HRUŠOVSKÝ, J. *Pes a jeho výcvik*. Praha: Naše vojsko, 1990. 336 s., ISBN 28-026-90.
9. JANČAŘÍKOVÁ, K. *Záchranářská kynologie: teorie, data, zkušenosti*. Praha: Plot, 2019. 239 s. ISBN 978-80-7428-354-3.
10. KOLLER, J. *Kynologická příručka*. Praha: Naše vojsko, 2019, 264 s. ISBN 978-80-206-1823-8.
11. KOMOLÝ, A. *Výcvik služebního psa*. Praha: Naše vojsko, 1963. 296 s. ISBN 28-007-63.
12. MAKEŠ, V. *Vyhledávání osob kynologickými pátracími týmy*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2009. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). 136 s. ISBN 978-80-7385-065-4.
13. MÜLLER, M. *Výcvik všestranného psa: od štěněte k dokonalému psovi: koupě, výcvik a chov všestranného psa podle zásad moderní zoopsychologie*. Praha: Brázda, 2006. 195 s. ISBN 80-209-0349-6.
14. NOVÝ, K. *Kynologická příručka: příručka pro výcvik psa*. Praha: Naše vojsko, 1995. 141 s. ISBN 8020605037.
15. PROCHÁZKA, Z. *Chov psů*. Praha: Paseka, 2005. 314 s. ISBN 80-7185-768-8.

16. RULC, J. *Dějiny služební kynologie: historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu*. Praha: CanisTR, 2010. 416 s. ISBN 978-80-904210-3-5.
17. RULC, J., ŠTAUDINGER, J., NEVOLNÝ, P. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. 1. vyd. Praha: CanisTR, 2014. 764 s. ISBN 978-80-904210-8-0.
18. SEDLÁK, J. *Brácha pes: v běhu života od prostého kamarádství k zachránci člověka*. České Budějovice: Jihočeská záchranná brigáda, 2006. 151 s.
19. SOUKUPOVÁ, I. *Výcvik záchranného psa pro práci v sutinách*. Nový Bydžov: QTest, 2013. 178 s. ISBN 978-80-260-5627-0.
20. SOUKUPOVÁ I. *Metodika výcviku záchranného psa pro práci na ploše. Psi sporty*. 2011. č. 05. ISSN 1802-1867.
21. ŠVANDA, K. (ed.). *Metodika sutinového vyhledávání s využitím záchranných psů*. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2005, s. 40, ISBN 80-86640-38-8.
22. ŠTĚPÁNSKÝ, K. *Služební a pracovní plemena psů*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1974. 296 s. ISBN 07-041-74.

Elektronické zdroje

1. Integrovaný záchranný systém hzscr.cz [online]. 2009 [cit. 2024.02.07]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/kynologie-v-integrovanem-zachrannem-systemu>>.
2. Hasiči.cz, Historie vzniku odřadu USAR. [Online]. Hasiči.cz. 2015 [cit. 2024-01-16]. Dostupné z WWW: <[https://www.hasici.cz/Hasici/Hasic-sky-zachranny-sbor-CR-\(profesionalni-hasici\)/Hasic-v-akci/Historie-vzniku-odradu-USAR.aspx](https://www.hasici.cz/Hasici/Hasic-sky-zachranny-sbor-CR-(profesionalni-hasici)/Hasic-v-akci/Historie-vzniku-odradu-USAR.aspx)>.
3. HEJZLAR, R., *Deset let záchranné kynologie v rámci IZS*. In: Hasičský záchranný sbor ČR [online]. Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2017. [cit. 2024.02.01]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/casopis-112-2013-casopis-112-rocnik-xii-cislo11-2013.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>
4. History of search and rescue dogs [online]. Flowmedia, 2018 [cit. 2024.01.23]. Dostupné z WWW: <<https://friendsanimals.com/blog/articles/1271-history-of-search-and-rescue-dogs>>.
5. Kdo je to Kynolog? Kdo je to? [online]. Superia.cz 2024 [cit. 2024-01-16]. Dostupné z WWW: <<https://kdojeto.superia.cz/veda/kynolog.php>>.

6. KNECHTOVÁ, Z., POKORNÁ, A., PEŠÁKOVÁ, E., DOLANOVÁ, D., *Kvalitativní výzkum*. [online]. MUNI 2019. [cit. 2024.02.02]. Dostupné z WWW: <https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/lf/js19/metodika_zp/web/pages/06-kvalitativni.html>.
7. Knihovna PRF., Co je to rešerše. [online]. Právnická fakulta Univerzity Karlovy 2024 [cit. 2024.02.02]. Dostupné z WWW: <<https://knihovna.prf.cuni.cz/caste-dotazy/co-je-reserse>>.
8. Kynologie v IZS, Bojový řád jednotek požární ochrany – taktické postupy zásahu, [Online]. Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. [cit. 2024-01-16]. Dostupné z WWW: <<https://www.hzscr.cz/clanek/kynologie-v-integrovanem-zachrannem-systemu-65558.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>>.
9. NSARDA: HISTORY OF SEARCH DOGS [online]. National Search And Rescue Dog Association [cit. 2024.01.23]. Dostupné z WWW: <<https://www.nsarda.org.uk/search-dogs/history-of-search-dogs/>>.
10. Požáry.cz. USAR týmy jsou připraveni po celém světě. [Online]. [cit. 2024-01-16]. Dostupné z WWW: <<https://www.pozary.cz/clanek/59461-urban-search-and-rescue-usar-tymy-jsou-pripraveny-pomahat-po-celem-svete/>>.
11. Slovník cizích slov, Pojem analýza. [online]. Web 2005-2024. [cit. 2024.02.02]. Dostupné z WWW: <<https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/analýza>>.
12. Sportovní kynologie pro psy, Wikidog.cz [online]. Wikidog.cz 2019. [cit. 2024-05-01]. Dostupné z: WWW: <<https://www.wikidog.cz/sportovni-kynologie-pro-psy>>.
13. Svaz záchranných brigád kynologů: Představení SZBK ČR [online]. CRnet 2000-2024. [cit. 2024.02.07]. Dostupné z: https://www.zachranari.cz/predstaveni-szbkcr_52.html
14. SZBK ČR: Začátky záchranné kynologie v Čechách [online]. [cit. 2024.01.24]. Dostupné z WWW:<<https://www.zachranari.cz/zacatky-zachranarske-kynologie-v-cechach-40.html?mobil=0>>.
15. ŠABATOVÁ, H., *Záchranná kynologie - Svaz záchranných brigád kynologů ČR*. In: Hasičský záchranný sbor ČR [online]. Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2017. [cit. 04. 02. 2024]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/casopis-112-rocnik-xiv-cislo-6-2015.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>
16. ŠPAČEK, F., *Integrovaná záchranný systém*. [online]. Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR 2024. [cit. 2024.02.02]. Dostupné z WWW: <<https://www.hzscr.cz/clanek/integrovaný-zachranny-system.aspx>>.

17. USAR, Historie vzniku odřadu. [Online]. [cit. 2024-01-16]. Dostupné z WWW: < <https://www.usar.cz/odrad-usar/historie-vzniku-odradu-usar/>>.
18. Zezivotaizs. Co je to USAR. [Online]. [cit. 2024-01-16]. Dostupné z www: <<https://www.zezivotaizs.cz/2023/02/co-je-to-usar/>>.

Legislativní dokumenty

1. Nařízení vlády č. 463/2000 Sb., nařízení vlády o stanovení pravidel zapojování do záchranných operací. In. Sbírka zákonů, 2000. Dostupné z www: < <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-463>>.
2. Pokyn č. 41/2012 generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR ze dne 15. 11. 2012, kterým se stanoví podmínky pro zřízení služební kynologie u Hasičského záchranného sboru České republiky. In: Hasičský záchranný 61 sbor ČR [online]. [cit. 2024.02.02]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/soubor/pokyn-generalniho-reditele-hzs-cr-c-41-2012-kterym-se-stanovi-podminky-pro-zrizeni-sluzebni-kynologie-u-hzscr-pdf.aspx>
3. Zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: Sbírka zákonů. 2000. Dostupné z WWW: < <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>>.

Ostatní zdroje

Rozhovor č. 1 s příslušníkem Policie ČR, ze dne 5. 2. 2024.

Rozhovor č. 2 s příslušnicí svazu záchranných brigád kynologů, ze dne 9. 2. 2024.

Rozhovor č. 3 s příslušníkem vodní záchranné kynologie, ze dne 15. 2. 2024.

Rozhovor č. 4 s příslušníkem hasičského záchranného sboru, ze dne 16. 2. 2024.

Rozhovor č. 5 se cvičitelkou psů, která pomáhá cvičit psy, ze dne 19. 2. 2024.

Rozhovor č. 6 s příslušnicí vodní záchranné služby, ze dne 26. 2. 2024.

Seznam zkratek

CHS	Chovatelská stanice
FCI	Mezinárodní kynologická organizace
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
IRO	International Rescue Dog Organization
IZS	Integrovaná záchranný systém
KS	Krizová situace
MU	Mimořádná událost
MV – GŘ HZS ČR)	Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky
OPIS	Operačně – informační středisko Ministerstva vnitra
RHFL-B	Zkouška záchranného psa v plošném vyhledávání, typ obtížnosti B
RHT-B	zkouška záchranného psa ve vyhledávání v sutinách s typem obtížnosti B
SICS	Scoula Italiana Cani Salvataggio – výcviková škola v Itálii
SPT 1	Zkouška pro stopaře
SZK ČR	Svaz záchranných brigád České republiky
USAR	Urban Search and Rescue – vyhledávání a záchrana z obydlených oblastí
ZLP 3	Zkouška lavinových prací 3. Stupně
ZOP	Zkouška ovladatelnosti psa
ZPD	Zkoušky poslušnosti

ZPJ	Zkouška pohotovostní jednotky
ZTV 1-3	Zkouška terénního vyhledávání 1-3 stupně
ZTV C	Zkouška terénního vyhledávání Cadaver
ZŘ SZBK ČR	Zkušební řád svazu záchranných brigád České republiky
ZZL	Zkouška záchranných prací ze zamrzlých ploch
ZZP 1-3	Zkouška záchranných prací 1. - 3. stupně
ZZP 3	Zkouška záchranných prací Cadaver
ZZZ	Zkouška záchranné způsobilosti

Seznam tabulek a grafů

Obrázek 1 výběr pohlaví psa	43
-----------------------------------	----

Seznam příloh

Rozhovor č. 1 s příslušníkem Policie ČR, ze dne 5. 2. 2024.

Rozhovor č. 2 s příslušnicí svazu záchranných brigád kynologů, ze dne 9. 2. 2024.

Rozhovor č. 3 s příslušníkem vodní záchranné kynologie, ze dne 15. 2. 2024.

Rozhovor č. 4 s příslušníkem hasičského záchranného sboru, ze dne 16. 2. 2024.

Rozhovor č. 5 se cvičitelkou psů, která pomáhá cvičit psy, ze dne 19. 2. 2024.

Rozhovor č. 6 s příslušnicí vodní záchranné služby, ze dne 26. 2. 2024.

Přílohy

Rozhovor č. 1

1. Jak dlouho se věnujete kynologii?

Kynologii se věnuji od roku 1980, kdy jsem se stal členem lovecké kynologie a postupně v práci jsem přešel na služební kynologii.

2. Jaké máte složené zkoušky se svým psem?

Nyní se svým psem mám složenou zkoušku stopařskou, poté speciální stopařskou zkoušku označeno SPT1, která v sobě obsahuje vyhledání stopa, poslušnost a speciální cviky potřebné k mé práci, jako je například hlídání podezřelých, dále mám zkoušku z obrany. Pokud je potřeba a hledá se pohřešovaná osoba, jsem povolán já se psem a pomáhám ho hledat.

3. Jak dlouho trvá vycvičit psa? Je výcvik časově a finančně náročný?

Podle mojí zkušenosti se pes učí celý život, protože kdykoliv se při zasahování můžeme setkat s něčím novým. Ale vycvičit psa, aby byl připraven na nasazení do mimořádné situace, trvá přibližně 3 roky. Nějaký pes může být rychlejší, jiný o něco pomalejší, závisí na rychlosti učení, zájmu o cvičení a také jaké metody psovod využije. Kolem těch 3 let je to taková univerzální potřeba cvičení jak u psů služebních, tak u psů záchranářských.

K otázce zda je výcvik finančně a časově náročný, tak si myslím, že výcvik je časově náročný, člověk se mu musí věnovat již od štěněte, musí se snažit, aby pes byl socializovaný, dobře snášel cizí lidi a psi. Musí být zvyklý na okolní ruch, nic by ho nemělo vyvést z míry. Rodina kynologa s tím musí být smířena, musí chápat, že psovod musí se psem cvičit klidně i několik hodin denně. Může být odvolán při mimořádné situaci jít do terénu. Pomáhat lidem, hledat pohřešované osoby, stopovat podezřelou osobu z trestného činu, která na místě činu zanechala pachovou stopu. Z finančního hlediska to spíš záleží na psovodech, co vše k výcviku potřebují. Já k výcviku používám staré hračky po dětech, provázek, gumu, starý hadr, se kterým se přetahuju se psem, občas koupím pískací hračky. Pak spíš kupování pamlsků, které používám k pochvale, poté kupuji oblečení a botičky do horších přístupných míst, aby si neporanili nožičky.

4. Při výběru psa raději preferujete psa nebo fenu? Jaký je rozdíl při výcviku psa/feny?

Preferuji raději psa. Vybírám si je vždy, nikdy jsem neměl feny. I když jsou feny většinou přesnější, snadněji se psovodovi ovládá, myslím si, že rychleji pochopí cviky, ale problém je v hárání, kdy u nás nesmí chodit na společné tréninky, nesmí se zúčastňovat záchrannářských akcí, pokud je březí na čas vypadne z tréninku. I pes má své nevýhody, musí se u něj potlačit jeho dominance, nenechat se ho stát alfou. Měl by se ovládat silnější rukou.

5. Jaké plemeno psa je pro Vás nejvhodnější pro záchrannářskou kynologii?

Nejvíce já preferuji německého ovčáka, belgického ovčáka malinois a poté i retrívra. K záchrannářské kynologii se podle mě hodí spíše větší plemena, aby je psovod v sutinách viděl, i když je možné, že menší pes může prozkoumat menší prostory. Dle plemene si myslím, že na záchrannářskou kynologii se hodí německý ovčák, malinou, ale i zlatý labrador.

6. Jaká kritéria jsou pro Vás důležitá při výběru psa?

Při výběru štěněte si vybírám, aby byl pes sebevědomí. Při výběru sleduji, aby pes nebyl bojácný, nebyl zase moc přehnaně akční, nenechal se od ostatních odstrkovat. Vyzkouším ho položit na kluzkou podlahu, co na ní udělá, nesmí být vyděšený, že mu to začalo klouzat. Štěně by mělo být hravé, zkoumavé. Chci, aby ke mně štěně pomalu přišlo, pomalu si semnou začalo hrát, reagovala na míček.

7. V kolika letech/měsících preferujete začít výcvik psa na záchrannářského kynologa?

Jak u služební, tak u záchrannářské kynologie je dobré začít s výcvikem mezi 2-3 měsícem, nebo respektive hned jak si štěně přivedu domů, pomalu ho začít učit. Naučit ho na jméno, přivolání k sobě. Potom postupně formou hraní mu začít házet míček, aby ho našel, přinesl ho a odevzдал. Pokaždé, když něco udělá, pochválím ho a dám mu pamlssek.

8. Jaké metody výcviku užíváte při trénincích? Jaká je podle vás nejúčinnější?

U štěněte preferuji cvičení formou hry pomocí míčku, hračky, pískacích věcí. Hadr, se kterým se štěně se mnou přetahuje, snaží se ho chytit. Hadr začínám používat od 6 měsíců. Později hadr měním na kožený pásek, ale to až když má vyvinutý chrup. Později zkouším základy stopování, vyhledávání osob v objektu i v přírodě, zadržení. Trénuji pomocí figuranta, buď pes hledá figuranta, nebo ze začátku mi pes figuranta podrží, já se schovám a on mě hledá. Nechávám ho hledat jeho oblíbenou hračku.

Podle mě je nejúčinnější cvičení hrou s odměňováním pomocí pamlsků, hlazení a pořád chválit. Metody používám různé, vždy podle povahy psa a toho čeho chci dosáhnout.

9. Jak často trénuje se svým psem? A s kým raději trénujete? (sami, s kolegy, v práci ...)

Cvičím 3-4 týdně, průměrně 3.5 hodiny pokaždé a za každého počasí. Pokud prší, sněží, svítí sluníčko, fouká vítr, vždy se snažím jít cvičit. Nějaké hodiny trávím na cvičáku, nějaké hodiny cvičení trávím se psem na procházce. Cvičím na cvičáku, ve volné přírodě, v lese. Občas hledám místa, kde by se mohlo něco stát a tam se svým psem cvičím, abychom byli připraveni na různé situace. Mám místo, kam mohu psát vzít, aby si zvykl na kluzkou podlahu, koberec a jiné materiály, protože občas musím jít se psem do bytu, aby chytil stopu, a aby ho plovoucí podlaha nerozhodila. V přírodě většinou cvičím sám, jinak cvičím s kolegy v práci i s kamarády. Vždy podle potřeby. Lidi se snažím střídat, aby si pes zvykal na ostatní, a že s každým se může spolupracovat jinak.

10. Jaká má záchranářská kynologie výhody/nevýhody?

Myslím se, že výhoda je, že pomocí psa se dokážou rychleji a efektivněji najít pohřešované osoby, získám skvělého přítele a spolupracovníka. Nevýhoda je, někdo si myslí, že stojí čas. To je pravda, ale pro nás, co máme psy rády a chceme s nimi pracovat je to smysl, který nás posouvá dál, můžeme pomáhat lidem. Ale jak už jsem zmínil, musí to chápat i rodina, musí brát, jak já chci trénovat, neměli mu povolovat něco, co jsem já zakázal.

11. Jaká je Vaše náplň jako psovoda?

Moje práce jako psovoda je vyhledávání osob a nábojnice. Zaměřujeme se na pachové práce, pes musí hledat odchodové stopy a poté vyhledat osobu. Vyhledáváme věci, které by mohl pachatel vyhodit, policisté by ho díky tomu mohli usvědčit. Na místě si vždy označíme revír, ve kterém se hledá, pokud pes nic nenajde, revír posuneme.

12. Jaké jsou vlastnosti a dovednosti, které by měl mít záchranářský pes a jeho kynolog?

Pro mě je důležité, aby byl pes sebevědomí, nebál se mě následovat do temných míst. Mít vždy zvládnutý pohyb v terénu, to je právě, aby si pes zvykla na kluzkou podlahu, trosky. Naučit se v troskách správně chodit, aby nezpůsobil poranění sobě, nebo jiné osobě. Vytvořit si správný kontakt mezi psovodem a

psem. Kynolog by měl svého psa znát, vědět, co se mu pes svým chováním snaží říct.

13. Jak se spolu kynologové domlouvají při záchranné operaci a jak spolupracují s ostatními složkami integrovaného záchranného systému?

U policie nás většinou svolává náš šéf, který nám sdělí, co se děje, kam máme jet, co tam budeme dělat. Záchranáři a dobrovolní kynologové jsou svoláváni pomocí OPISu. Po příjezdu na místo si zvolí jednoho zástupce, který komunikuje s velitelem záchranné operace. Nejvíce se kynologové spolupracují s hasiči, kteří jim pomáhají chodit v místě zásahu, aby se jim nic nestalo.

14. Jaké vybavení používáte při trénincích posléze i při záchranných operacích?

Já při trénincích používám hračky, figuranta, rukáv, ochranný oblek, velkou zásobu pamlsků, občasně i jídlo (párek), pískací hračky a míčky.

15. Změnil/a byste něco v rámci výcviku psů, vybavenosti záchranných týmů?

Zatím mi všechno vyhovuje, nic bych neměnil.

16. Je záchranná kynologie na vysoké úrovni, nebo má nějaké nevýhody, které by bylo potřeba zlepšit?

Podle mě záchranná kynologie na vysoké úrovni, se všemi záchrannými kynology, se kterými jsem se setkal, byli vycvičeni, jak nejlépe mohli. Dokáže se sejít v opravdu rychlém čase. Kolikrát, když odjíždí do ciziny, se sejdou rychleji a musejí čekat, než přijde potvrzení, že mohou odjet.

17. Jaké technologie jsou nejučinnější při výcviku a nasazení psa? Které jsou naopak nadbytečné a nemusí se používat?

Se záchrannými kynology, se kterými jsem se potkal, vím, že začínají používat GPS, potom hlasový reproduktor, který mají připevněný pod krkem opatrně, aby se v terénu nikde nezachytili. Tento hlasový reproduktor slouží k tomu, když pes zaleze někam do díry, ztratí se, tak mu cvičitel dává pokyny, aby štěkal, aby ho mohli najít. Začínají se používat drony, ty ale mi u služební kynologie zatím nepoužíváme.

18. Existují nějaké nedostatky v současných metodách výběru a výcviku záchranných psů?

Mezi nedostatky může spadat i zájem o psa, setkal jsem se lidmi, kteří si mysleli, že psa budou mít vycvičeni rychle a dál se mu nemusí věnovat, potom se diví, kolik času se musí psovi věnovat s výcvikem. Nedokážou si rozložit čas, který by měli věnovat výcviku psa. Já bych u sutinového vyhledávání preferoval větší plemena, abych měl o psovi v místě nasazení přehled.

19. Jaké jsou možné nedostatky v současném vybavení a technologiích používaných v záchranářské kynologii?

Při používání komunikačních zařízení, může být slabý signál.

20. A poslední otázka, napadá vás něco, čím by se mohl zefektivnit systém záchranářské kynologie?

Mít výcvik s kolegy, figuranty. Podle mého je nejdůležitější mít pro tuto práci zápal, zájem a snažit se posouvat stále výš a výš se svým psem.

Rozhovor č. 2

1. Jak dlouho se věnujete kynologii?

Kynologii se věnuji od roku 1991.

2. Jaké máte složené zkoušky se svým psem?

Nejvyšší zkoušky ZŘ SZBK ČR (ZTV3 – zkouška terénního vyhledávání 3 stupně) a IPOR (RHT-B - zkouška záchraného psa ve vyhledávání v sutinách typem obtížnosti B, RHFL-B – zkouška záchraného psa v plošném vyhledávání s typem obtížnosti B) – mám to s více psy. Nyní mám Dvě feny.

3. Jak dlouho trvá vycvičit psa? Je výcvik časově a finančně náročný?

Výcvik na vrcholovou úroveň trvá cca 4 - 5 let (u dobrovolníků), u profesionálů, kteří se věnují výcviku každodenně, odhaduji cca 3 roky – pes musí dozrát fyzicky, psychicky i zkušenostmi.

4. Při výběru psa raději preferujete psa nebo fenu? Jaký je rozdíl při výcviku psa/feny?

Preferuji fenu, ale je to spíš moje osobní preference, pro výcvik záchraného psa zásadní rozdíl nevidím.

5. Jaké plemeno psa je pro Vás nejvhodnější pro záchranářskou kynologii?

V podstatě jakékoli pracovní nebo lovecké plemeno.

6. Jaká kritéria jsou pro Vás důležitá při výběru psa?

Fyzické a povahové předpoklad.

7. V kolika letech/měsících preferujete začít výcvik psa na záchranářského kynologa?

Od cca 4 měsíců příprava na různá prostředí, kontakt s lidmi, rozvíjení pachových dovedností (hry a později cílený výcvik), poslušnost

8. Jaké metody výcviku užíváte při trénincích? Jaká je podle vás nejúčinnější?

Výhradně pozitivní metody – k motivaci pamlsky a hračky, rozvíjení přirozených schopností.

9. Jak často trénuje se svým psem? A s kým raději trénujete? (sami, s kolegy, v práci ...)

Cca 2x týdně – pachové práce v rámci výcvikových skupin (záchranné brigády)

10. Jaká má záchranná kynologie výhody/nevýhody?

Výhodou záchranné kynologie je, že zachraňuje lidské životy, jelikož psi zatím dokážou lokalizovat pohřešované osoby nejrychleji. Jsou nenahraditelnými pomocí jejich čichu a hbitým pohybům. Dokážou se dostat i do míst, kam se psův nedostane. Pes přináší psychickou podporu pro zúčastněné osoby na místě zásahu. Někdo může brát časovou náročnost jako nevýhodu, ale jí to tak naberu, pes je pro mě zábava, oddechnu si při výcviku. Mezi další nevýhodu patří fyzická náročnost na psa a jsou to pro ně nebezpečné situace. Výcvik je dlouhodobý a náročný proces.

11. Jaká je Vaše náplň jako psůvoda?

Umět „číst“ psa, vytvořit se psem tým ... Psůvoda je hlavou týmu (rozhoduje o způsobu nasazení psa v závislosti na podmínkách, řídí práci psa ...) a pes je nosem týmu.

12. Jaké jsou vlastnosti a dovednosti, které by měl mít záchranný pes a jeho kynolog?

Pes – vytrvalý, fyzicky zdatný, vysoce motivovaný, psychicky odolný, obratný, samostatný v pachové práci, odolný vůči zvukům a nepříjemnému prostředí, s co nejlepšími detekčními schopnostmi při vyhledání osob, vysoce motivovaný nalézt.

Psůvoda – fyzicky zdatný, znalý potřebných technických prostředků pro pátrání (GPS navigace, mapy atd.), zkušenosti z práce se psy a se šířením pachu, zkušenosti z práce v terénu se psem v různých situacích (počasí, typ porostu, sutiny).

13. Jak se spolu kynologové domlouvají při záchranné operaci a jak spolupracují s ostatními složkami integrovaného záchranného systému?

Prostředky radiokomunikace, mobilní telefon.

14. Jaké vybavení používáte při trénincích poslezu i při záchranných operacích?

GPS navigace pro psůvody, GPS obojek pro psa, vysílačky - helma, čelovka, pracovní rukavice, ochranný oděv a obuv, batoh se základní výbavou pro pobyt v terénu a záchranu / první pom

15. Změnil/a byste něco v rámci výcviku psů, vybavenosti záchranných týmů?

V ČR více dostupných sutinových trenažerů pro výcvik záchranných psů, pro dobrovolnické organizace najít vhodnou cestu propagace a navázání spolupráce s donátory pro finanční zajištění výcviku a vybavení záchranných týmů.

16. Je záchranařská kynologie na vysoké úrovni, nebo má nějaké nevýhody, které by bylo potřeba zlepšit?

Záchranařská kynologie v ČR vždy byla a stále je na vysoké úrovni. Existuje několik organizací tohoto zaměření, vzájemná spolupráce na dobré úrovni. Daří se i zlepšovat spolupráci na úrovni složek IZS – v této rovině rozvíjet do budoucna více projektů.

17. Jaké technologie jsou nejúčinnější při výcviku a nasazení psa? Které jsou naopak nadbytečné a nemusí se používat?

Plošné vyhledání – jednoznačně skvělou pomocí je GPS navigace a GPS obojky na psy, umožňují týmu pracovat samostatně na velkých plochách. Sutinové vyhledání – prostředky transportu psa (slačování, postroj na psy), používají se i kamery na obojku psa, / plusem jsou i drony, které umožní veliteli zásahu udělat si představu o sutině a o vhodných či důležitých místech pro nasazení psa.

Nadbytečné technologie - každé nasazení má specifická kritéria, kterými se způsob nasazení psa řídí.

18. Existují nějaké nedostatky v současných metodách výběru a výcviku záchranařských psů?

Nedostatek může být v tom, když není zkušený psovod, měl by mít zkušenosti, socializovat psa již od štěněte. Naučit se dobře motivovat psa k práci.

19. Jaké jsou možné nedostatky v současném vybavení a technologiích používaných v záchranařské kynologii?

Nedostatky souvisí u dobrovolnických organizací především s možností zajištění finančních prostředků pro vybavení co největšího počtu kynologických záchranných týmů – jinak pes má svůj čich a to je nepřekonatelná vlastnost.

20. A poslední otázka, napadá vás něco, čím by se mohl zefektivnit systém záchranařské kynologie?

Na všech úrovních a složkách, jak dobrovolnických tak profesionálních, co nejužší propojení a následné využití atestovaných týmů z řad ostatních složek IZS (dobrovolnických záchranařských organizací) v rámci záchranných prací IZS. Nicméně i v tomto ohledu se situace zlepšuje a realizují se nové projekty na zvýšení efektivní spolupráce.

Rozhovor č. 3

1. Jak dlouho se věnujete kynologii?
Záchranářské kynologie se věnuji zatím 3 roky.
2. Jaké máte složené zkoušky se svým psem?
Mezinárodní vstupní zkoušky na sutiny a plochy, hasičské vstupní zkoušky a zkoušky poslušnosti ZPD, sutinové zkoušky A1 a zkoušky z obedience.
3. Jak dlouho trvá vycvičit psa? Je výcvik psa časově a finančně náročný?
Výcvik trvá prakticky po celou dobu aktivní služby psa, což je asi 6-7 let. Časově a finančně je to hodně náročné, hlavně pro začátečníka.
4. Při výběru psa raději preferujete psa nebo fenu? Jaký je rozdíl při výcviku psa/feny?
Pokud mám říct, co si myslím já, tak nevidím velký rozdíl mezi výcvikem psa a feny. Preferuji raději psy.
5. Jaké plemena psa je podle Vás nejvhodnější pro záchranářskou kynologii?
Nejvhodnější plemeno pro záchranářskou kynologii je border kolie a po ní je anglický springršpaněl.
6. Jaká kritéria jsou pro Vás důležitá při výběru psa?
U štěňat si vybírám, aby to byl klidný vyrovnaný pes.
7. V kolika letech/měsících preferuje začít výcvik na záchranářskou kynologii?
Výcvik preferuji hned od prvního měsíce.
8. Jaké metody výcviku užíváte při trénincích? A která je podle Vás nejúčinnější?
Používám a za mě je nejúčinnější pozitivní motivace.
9. Jak často trénujete se svým psem? A s kým raději trénujete? (sami, s kolegy, v práci.)
Většinou 2x týdně s trenérem a o víkendech sama.
10. Jaká má záchranářská kynologie výhody/nevýhody?
Výhoda je, že kynologie je krásný sport, získám při něm skvělého parťáka. Nevýhodou je, že je časově a finančně náročný.
11. Jaká je Vaše náplň jako psovoda?
Mojí náplní je při akcích věřit svému psu a nezklamat ho.
12. Jaké jsou vlastnosti a dovednosti, které by měl mít záchranářský pes a jeho kynolog?
Oba by měli být klidní a rozvážní. Jak už jsem řekla, psovod by měl být klidný a nikdy svého psa nezklamat.

13. Jak se spolu kynologové domlouvají při záchranné operaci a jak spolupracují s ostatními složkami integrovaného záchranného systému?
Všichni se mezi sebou dorozumíváme pomocí vysílaček.
14. Jaké vybavení používáte při trénincích posléze i při záchranných operacích?
Nejvíce využíváme baterky, vysílačky, GPS, pamlsky. Dále musíme mít dobrou obuv, abychom v ní vydrželi několik hodin, dále máme kvalitní oblečení do terénu, rukavice a přilbu.
15. Změnil/a byste něco v rámci výcviku psů, vybavenosti záchranných týmů?
Zatím, když mám soudit podle toho, co jsem zažil, tak bych neměnila nic.
16. Je záchranná kynologie v ČR na vysoké úrovni, nebo má nějaké nevýhody, které by byly potřeba zlepšit?
Dle mého názoru je na dobré úrovni.
17. Jaké technologie jsou nejúčinnější při výcviku a nasazení psa? Které jsou naopak nadbytečné a nemusí se používat?
Důležitá je GPS-ka, občas se stane, že někde vypadne, tak máme i mapu a kompas. S ničím nadbytečným jsem se nesetkal. Tady bych to spíš otočil ještě zpátky k metodám, kdy nejúčinnější je pozitivní motivace, odměňovat pamlsky, na nic netlačit přes sílu a nátlak.
18. Existují nějaké nedostatky v současných metodách výběru a výcviku záchranných psů?
Mezi nedostatky podle mě patří lidský faktor.
19. Jaké jsou možné nedostatky v současném vybavení a technologiích používaných v záchranné kynologii?
Nevím
20. A poslední otázka, napadá Vás něco, čím by se mohl zefektivnit systém záchranné kynologie?
Ne

Rozhovor č. 4

1. Jak dlouho se věnujete záchranné kynologii?
Záchranné kynologii se věnuji 11 let.
2. Jaké máte složené zkoušky se svým psem?
ZZZ – zkouška záchranné způsobilosti, ZTV1 – zkouška terénního vyhledávání 1 stupně, ZZP1 – zkouška záchranných prací 1 stupně, ZZP2 – zkouška záchranných prací 2 stupně, RH-FLE – zkouška záchranné způsobilosti psa

v plošném vyhledávání, A-test ministerstva vnitra nedokončen z důvodu restrikcí během covidu a posléze kvůli věku psa.

3. Jak dlouho trvá vycvičit psa? Je výcvik psa časově a finančně náročný?
Výcvik psa je samozřejmě individuální podle psa, možnostech výcviku a zkušenostech kynologa. Zhruba od dvou let do pěti let by měl být připraven na a-test ministerstva vnitra. Ano výcvik psa je časově i finančně náročný. Kynolog musí být vybaven věcnými i technickými prostředky. Musí dojíždět na tréninky ať poslušností, nebo tréninky zaměřené na vyhledávání a s tím spojené různé lokality.
4. Při výběru psa raději preferujete psa nebo fenu? Jaký je rozdíl při výcviku psa/feny?
Měl jsem psa, nyní bych chtěl zkusit fenu. Nepreferuji psa ani fenu, každý má svá specifika. U citlivějších psů řešíte hárání okolních fen, může je to rušit při práci, ale zase jsou dominantnější. Feny jsou tvárnější, ale zase se můžou psychicky složit, když budou mít slabší nervovou soustavu a budou pod velkým tlakem, takže je to spíš asi o zkušenosti kynologa a souhře dané dvojice.
5. Jaké plemena psa je podle Vás nejvhodnější pro záchranářskou kynologii?
Není to ani tak o plemeni psa, ale spíš o chuti daného psa k práci. Samozřejmě každý kynolog preferuje jiné plemeno a navíc s ohledem na to jestli se bude věnovat plošnému pátrání, nebo třeba sutinám, tam se hledají předpoklady např. výdrž, preciznost práce aj. Ve velikosti plemene se preferují zhruba středně velká plemena.
6. Jaká kritéria jsou pro Vás důležitá při výběru psa?
Vybíráám si spíše střední plemena, která mají chuť k práci.
7. V kolika letech/měsících preferuje začít výcvik na záchranářskou kynologii?
S výcvikem se začíná už od příjezdu se štěnětem domů, socializace, poslušnost, poznávání různých situací a podobně, postupně se pomalu přechází na záchranářský výcvik.
8. Jaké metody výcviku užíváte při trénincích? A která je podle Vás nejúčinnější?
Používáme výcvik hrou, psa to musí bavit a ne ho silově do něčeho nutit
9. Jak často trénujete se svým psem? A s kým raději trénujete? (sami, s kolegy, v práci.)
Dvakrát týdně poslušnost a alespoň jednou týdně hledání.
10. Jaká má záchranářská kynologie výhody/nevýhody?

Výhody: Na sutině, nestabilní budově, závalu aj. zvládne prohledat, najít, nebo vyloučit výskyt osob, aniž by byli ohroženi zasahující. Nemusí se sutina opatrně a ručně prohrabávat, aby se někomu v závalu popřípadě neublížilo, pokud by někde byl. Na hrozně dlouho a v případě zavalené, popřípadě zraněné osoby jde o čas. Plochy: velké prohledané území v relativním krátkém čase. Nevýhody nevidím.

11. Jaká je Vaše náplň jako psovoda?

Udržovat sebe i psa v dostatečné kondici. Dostatečně se věnovat výcviku, aby byl pes neustále připraven.

12. Jaké jsou vlastnosti a dovednosti, které by měl mít záchranářský pes a jeho kynolog?

Pes musí být zvědavý nebojácný. Psovod musí svého psa znát, aby věděl, co mu chce pes říct.

13. Jak se spolu kynologové domlouvají při záchranné operaci a jak spolupracují s ostatními složkami integrovaného záchranného systému?

Radiostanicemi, popřípadě mobilními telefony.

14. Jaké vybavení používáte při trénincích posléze i při záchranných operacích?

Předepsaný oděv a obuv. Ochrannou přilbu, rukavice. Batoh: voda pro psa, ochranné botičky pro psa, stopovací šňůru, náhubek, čelovky, tři chemická světla, miska pro psa, lékárničku, aj.

15. Změnil/a byste něco v rámci výcviku psů, vybavenosti záchranných týmů?

Neměnil bych nic, myslím si, že vybavenost je na vysoké úrovni a kvalita výcviků také.

16. Je záchranářská kynologie v ČR na vysoké úrovni, nebo má nějaké nevýhody, které by byly potřeba zlepšit?

Ano je na hodně vysoké úrovni. Možná by chtělo větší informovanost o možnosti využití záchranářských kynologů ať u Policie ČR, nebo HZS ČR. Mnozí o této možnosti nevědí.

17. Jaké technologie jsou nejúčinnější při výcviku a nasazení psa? Které jsou naopak nadbytečné a nemusí se používat?

Tohle je velmi individuální otázka, vždy to je o kynologovi, jestli nějakou technologickou pomůcku využije, nebo ne. Žádná není nadbytečná, vždy je zvolená správná pro daný účel.

18. Existují nějaké nedostatky v současných metodách výběru a výcviku záchranářských psů?

Myslím si, že ne, většinou se věnují záchranné kynologii zkušenější psodvůdci.

19. Jaké jsou možné nedostatky v současném vybavení a technologiích používaných v záchranné kynologii?

Žádné nedostatky si myslím nejsou, trh nabízí velkou škálu jak věcného, tak technologického vybavení, záchranné složky a záchranné brigády jsou dostatečně vybaveny.

20. A poslední otázka, napadá Vás něco, čím by se mohl zefektivnit systém záchranné kynologie?

Větší proinformovanost složek IZS o této možnosti, a tím i následné rychlejší nasazení. Vždy jde o čas.

Rozhovor č. 5

1. Jak dlouho se věnujete záchranné kynologii?

Od roku 2007

2. Jaké máte složené zkoušky se svým psem?

ZZP3 – zkouška záchranných prací 3 stupně, ZLP3 – zkouška lavinových prací 3 stupně, ZTV3 – zkouška terénního vyhledávání 3 stupně, IPO-R RHT-B – zkouška záchranného psa ve vyhledávání v sutinách typem obtížnosti B, ZZL – zkouška záchranných prací ze zamrzlé plochy, ZTV C – zkouška terénního vyhledávání Cadaver, ZZP C – zkouška záchranných prací Cadaver, ZPJ – zkouška pohotovostní jednotky.

3. Jak dlouho trvá vycvičit psa? Je výcvik psa časově a finančně náročný?

Pes se může cvičit už od nejmenšího štěněte. Výcvik do možného využití na praktický zásah trvá cca 3 roky. Náročný je z hlediska pořízení psa, jeho vybavení, krmení + náklady na výcvik tzn. členské poplatky v některé brigádě SZBK a výdaje na cesty za výcvikem.

4. Při výběru psa raději preferujete psa nebo fenu? Jaký je rozdíl při výcviku psa/feny?

Fenu- ale to je individuální věc každého psodvůdce. Fena je dle mého soudu učenlivější a přizpůsobivější.

5. Jaké plemena psa je podle Vás nejvhodnější pro záchrannou kynologii? Vhodné je každé plemeno i kříženci.

6. Jaká kritéria jsou pro Vás důležitá při výběru psa?

Temperament, neagresivita, chuť do práce a chuť na odměny (balonek, pamlsky).

7. V kolika letech/měsících preferuje začít výcvik na záchranářskou kynologii?
Není omezeno, ani nikterak dáno.
8. Jaké metody výcviku užíváte při trénincích? A která je podle Vás nejučinnější?
Záleží na směru výcviku (vyhledávání v sutinách je jiné nežli vyhledání v širém terénu nebo stopování nebo vodní výcvik) společné je vždy to, že výcvik musí být motivační, důsledný a vždy za odměnu.
9. Jak často trénujete se svým psem? A s kým raději trénujete? (sami, s kolegy, v práci.)
Není možné sám vycvičit záchranářského psa. Vždy je nutný kolektiv už z důvodu rozmanitosti pachů. Rozsah akcí viz www.jihocestizachranari.cz + cvičí se poslušnosti + každý si doma docvičuje dle potřeby třeba i každý den.
10. Jaká má záchranářská kynologie výhody/nevýhody?
Je to dobrovolnická práce - kdo to dělat nechce, nedělá a dělá např. sportovní kynologii. Pro mne osobně je záchranářina nejen výcvik, ale posláním, kterému se věnovat chci.
11. Jaká je Vaše náplň jako psovoda?
Vycvičit psa do úrovně použitelnosti pro praktické nasazení a udržovat jeho i sebe v odpovídající kondici.
12. Jaké jsou vlastnosti a dovednosti, které by měl mít záchranářský pes a jeho kynolog?
Mít správný postup při výcviku, fyzická i psychická zdatnost a odolnost.
13. Jak se spolu kynologové domlouvají při záchranné operaci a jak spolupracují s ostatními složkami integrovaného záchranného systému?
Dnes existují aplikace od HZS, který zvedá atestované psovody pro zásah i dle aktuální polohy atestovaného psovoda.
14. Jaké vybavení používáte při trénincích posléze i při záchranných operacích?
Psovod má batoh s odměnami pro psa, jinak se vybavení při trénincích se naprosto liší dle druhu tréninku (vodní, lavinový, stopařský, sutinový) Při praktickém zásahu jezdí se zásahovým batohem (opět dle druhu zásahu).
15. Změnil/a byste něco v rámci výcviku psů, vybavenosti záchranných týmů?
Vybavenost je věcí psovoda, potažmo jeho záchranné brigády, jejíž je členem.
16. Je záchranářská kynologie v ČR na vysoké úrovni, nebo má nějaké nevýhody, které by byly potřeba zlepšit?
Je na velmi vysoké úrovni.

17. Jaké technologie jsou neúčinnější při výcviku a nasazení psa? Které jsou naopak nadbytečné a nemusí se používat?

My používáme vysílačky a GPS.

18. Existují nějaké nedostatky v současných metodách výběru a výcviku záchranářských psů?

Nevím, jaké metody máte na mysli.

19. Jaké jsou možné nedostatky v současném vybavení a technologiích používaných v záchranářské kynologii?

Vybavení je věcí záchranné brigády, pokud se schopna na ni sehnat finance.

20. A poslední otázka, napadá Vás něco, čím by se mohl zefektivnit systém záchranářské kynologie?

Ne.

Rozhovor č. 6

1. Jak dlouho se věnujete záchranářské kynologii?

Výcviku vodní záchranářiny se věnuji zhruba 6let. Poslední tři roky spolupracujeme s vodní záchrannou službou České Budějovice a trénujeme psy přímo pro využití v rámci zajišťování bezpečnosti na různých vodních sportovních akcích.

2. Jaké máte složené zkoušky se svým psem?

Se svým prvním psem jsem složila zkoušku ZOP - zkouška ovladatelnosti psa dle zkušebního řádu KJČR Brno, dále canisterapeutickou zkoušku.

V současné době trénuji fenu novofundlandského psa. V České republice není zkušební řád pro práci ve vodě, kterému se věnujeme. Jezdíme na výcviky do Itálie, kde naši psi absolvovali několik výcvikových kurzů. Já jsem splnila podmínky pro instruktora výcviku prvního stupně. V Itálii se věnuje, od roku 1989, výcviku vodních záchranářských psů pan Ferruccio Pilenga, který založil výcvikovou školu SICS (Scuola Italiana Cani Salvataggio) a v současné době má kolem 350 certifikovaných týmů (pes a psovod), kteří zajišťují bezpečí na plážích v době sezóny, podílí se na různých akcích a věnují se aktivitám spojeným s prevencí tonutí a bezpečnosti u vody.

3. Jak dlouho trvá vycvičit psa? Je výcvik psa časově a finančně náročný?

Abychom měli spolehlivý tým, trvá určitou dobu. Výcvik jedinců je individuální. Kromě plavecké zdatnosti zde záleží na odolnosti psa a vzájemné funkční komunikaci mezi psem a psovodem. Vzhledem k tomu, že se věnujeme

výcviku obřího plemene, dospívá mezi druhým a třetím rokem, tak zhruba v tomto věku máme připraveného psa do akce. Finanční nároky jsou nezanedbatelné. Potřebujeme pro psa výbavu do vody – speciální záchranářskou plovací vestu. Pro psovoda neopreny různé síly dle počasí, neoprenové boty, rukavice, záchranářskou vestu, helmu, ploutve, plovák, paddleboard a mnoho dalších osobních pomůcek. Společně pak využíváme člun, vysílačky, plovoucí záchranné zařízení k nástupu na člun a jiné pomůcky. Ve vodě potřebujeme trávit mnoho času, abychom zvyšovali fyzickou a psychickou odolnost psa.

4. Při výběru psa raději preferujete psa nebo fenu? Jaký je rozdíl při výcviku psa/feny?

V současné době mám ve výcviku svou první fenu. Nemohu říci, že bych osobně preferovala fenu nebo psa. Každé pohlaví má své priority a specifika. Fena mi vyhovuje při hromadném výcviku, že nemusím řešit reakce na samce, i když u novofundlandů zpravidla není problém. Pes má větší sílu a jeho robustnost je okouzlující. Jako trenérce mi prošlo rukama mnoho jedinců obou pohlaví. Je velký rozdíl v povahách, ale nemyslím si, že je nějaký významný rozdíl ve výcviku psa nebo feny. Záleží na osobnosti zvířete a na tom, jak se mu majitelé věnují

5. Jaké plemena psa je podle Vás nejvhodnější pro záchranářskou kynologii?

Pokud budu mluvit za vodní záchranářinu, tak jednoznačně novofundlandský pes. Jeho vrozená dispozice pro záchranu z vody je nenahraditelná. Další vhodná plemena jsou například landseer, labradorský retrívr, zlatý retrívr.

6. Jaká kritéria jsou pro Vás důležitá při výběru psa?

Zdraví a láska na první pohled.

7. V kolika letech/měsících preferuje začít výcvik na záchranářskou kynologii?

Já úplně nerozlišuji výcvik a budování vztahu společnými aktivitami. V podstatě se psem začínáme pracovat ode dne, kdy si ho přivezeme domů formou socializace na prostředí, smečku. Postupně aktivity rozšiřujeme. Kolem pátého šestého měsíce věku psa začínáme plavat, vše formou hry. Pes je s námi většinu času. Když pes bez obav plave, začínáme rozšiřovat aktivity ve vodě. Aby pes mohl úspěšně absolvovat výcvik, musí se sám cítit ve vodě bezpečně. Plavecká zdatnost je základem pro další speciální výcvik.

8. Jaké metody výcviku užíváte při trénincích? A která je podle Vás nejúčinnější?

Filozofie výcviku vodní záchranářiny vychází z budování odolnosti a sdílení zážitků se svým psem. Učení od zkušených psů. Výcvik je založen striktně na

pozitivní motivaci. Při práci ve vodě nevyužíváme potravinové odměny. V menší míře lze využít hračku, ale novofundlandský pes je zaměřen na člověka, takže aporty nejsou úplně žádanou odměnou. Tu představuje úspěch. Jednotlivé metody u cviků jsou různé podle toho, co právě učíme. Některé prvky je dobré učit nejdříve na suchu a poté ve vodě. Např. úchop různých materiálů – lano, neopren, pádlo apod. skoky ze člunu se nechají trénovat buď s využitím zkušeného psa, kterého další většinou následuje, nebo motivací na psovoda z vody, popř. postupně od břehu do hloubky. Cviky jsou rozmanité a metody, jak dojít k úspěchu, také. Nelze preferovat jednu. Hlavně u každého psa funguje něco jiného.

9. Jak často trénujete se svým psem? A s kým raději trénujete? (sami, s kolegy, v práci.)

Ve vodě trénujeme od jara do podzimu přibližně třikrát týdně různé aktivity (kondiční plavání, cviky záchrany, nebo jen tak pro hraní a upevnění vztahu). Přes zimu udržujeme kondici dlouhými vycházkami, balančním cvičením apod.

10. Jaká má záchranářská kynologie výhody/nevýhody?

Výhodou je využití psa v rámci jeho genetické predispozice a její posilování.

11. Jaká je Vaše náplň jako psovoda?

Veškeré aktivity provádím se psem. Pracujeme jako tým. Kromě dohledu na vodních akcích se věnujeme aktivitám v rámci prevence bezpečnosti u vody, správného chování u vody a první pomoci. Psi absolvují tyto aktivity s námi.

12. Jaké jsou vlastnosti a dovednosti, které by měl mít záchranářský pes a jeho kynolog?

Fyzická kondice, psychická odolnost, cílevědomost, houževnatost, smysl pro humor, pozitivní myšlení, touha učit se novým věcem, umět přijmout neúspěch a kritiku, trávit většinu času v mírně podchlazeném stavu a diskomfortu a být u toho šťastný.

13. Jak se spolu kynologové domlouvají při záchranné operaci a jak spolupracují s ostatními složkami integrovaného záchranného systému?

Při zásahu komunikujeme pomocí radiostanic. Ve vodě gesty.

14. Jaké vybavení používáte při trénincích posléze i při záchranných operacích?

Lodě, čluny, lana, paddleboardy, plovoucí záchranné zařízení, záchranné vesty, helmy, vysílačky, bóje.

15. Změnil/a byste něco v rámci výcviku psů, vybavenosti záchranných týmů?

Nyní mě nic nenapadá, ale stále se učíme.

16. Je záchranářská kynologie v ČR na vysoké úrovni, nebo má nějaké nevýhody, které by byly potřeba zlepšit?

Mohu mluvit pouze za vodní záchranářskou činnost, která v podobě, ve které se jí věnujeme, nemá v České republice legislativní podklad. Jsme v podstatě na začátku a čerpáme zkušenosti z Itálie, kde je tento způsob využití novofundlandských psů již na vysoké úrovni.

17. Jaké technologie jsou nejúčinnější při výcviku a nasazení psa? Které jsou naopak nadbytečné a nemusí se používat?

Nedokážu říci.

18. Existují nějaké nedostatky v současných metodách výběru a výcviku záchranářských psů?

U vodní záchranářiny je zatím malé zastoupení týmů.

19. Jaké jsou možné nedostatky v současném vybavení a technologiích používaných v záchranářské kynologii?

Nevím.

20. A poslední otázka, napadá Vás něco, čím by se mohl zefektivnit systém záchranářské kynologie?

Rozšířit základnu funkčních týmů a spolupracovat na zlepšování. Začlenit zkušební řád pro vodní záchranářinu se psy v týmu.